

**ROLUL METODELOR INTERACTIVE DE GRUP
ÎN DEZVOLTAREA VORBIRII LA PREȘCOLARII
DE NIVEL I (4-5 ANI)**

Profesor pentru învățământul preșcolar

MAZĂLU ANTONELA

CUPRINS

Argument.....	3
I. Comunicarea	
I.1. Tipuri de comunicare.....	4
I.2. Comunicarea empatică.....	4
I.3. Comunicarea sinergică.....	4
I.4. Comunicarea interpersonală.....	5
I.5. Comunicarea didactică.....	5
II. Comunicarea la vârsta preșcolară	
II.1. Repere ale dezvoltării psihofizice normale a copilului preșcolar.....	7
II.1.1. Caracteristici psihofizice ale copilului preșcolar de nivel I (4- 5 ani).....	7
II.1.2. Comportamentul social al copilului preșcolar.....	8
II.2. Competența de comunicare a preșcolarului.....	9
II.3. Indicatori ai comunicativității.....	10
III. Educarea limbajului în învățământul preșcolar	
III.1. Rolul limbajului în dezvoltarea generală a copiilor preșcolari.....	11
III.2. Particularitățile dezvoltării vorbirii la copilul de vârstă preșcolară.....	12
III.3. Rolul educatoarei în educarea vorbirii corecte la preșcolari.....	13
III.4. Specificul activităților de educare a limbajului.....	15
III.5. Scopuri, obiective, exemple de comportamente ale Domeniului Limbă și Comunicare.....	16
III.6. Activități comune, pe grupuri mici și individuale, de educare a limbajului la preșcolari.....	19
IV. Strategii didactice	
IV.1. Delimitări conceptuale.....	23
IV.2. Analiza interdependențelor. Rolul integrator al strategiilor didactice.....	24
IV.3. Sistemul metodelor de instruire.....	25

V. Metode interactive de grup	
V.1. Importanța metodelor interactive de grup în educația modernă.....	27
V.2. Obiectivele metodelor interactive de grup.....	28
V.3. Clasificarea metodelor interactive de grup.....	29
VI. Rolul metodelor interactive de grup în dezvoltarea vorbirii la preșcolarii de nivel I	
VI.1. Motivația alegerii temei.....	30
VI.2. Obiectivele cercetării.....	31
VI.3. Ipoteza de lucru.....	32
VI.4. Metode de cercetare.....	32
VI.5. Aplicarea metodei experimentale.....	38
VI.6. Etapele cercetării.....	40
VI.6.1. Etapa inițială.....	41
VI.6.2. Etapa experimentală.....	50
VI.6.3. Etapa finală.....	73
VI.6. Concluzii- evaluarea rezultatelor experimentului.....	81
VII. Bibliografie.....	86

ARGUMENT

Lumea în care trăim se schimbă și o dată cu ea și educația. Sursele de informare sunt din ce în ce mai variate, iar pentru cei atrași de nou, adulți și copii în egală măsură, una pare mai atractivă decât alta.

În teoriile moderne se subliniază din ce în ce mai des importanța învățării prin experiență, de rolul de ghid sau de facilitator al proceselor de învățare pe care trebuie să-l aibă cadrul didactic, precum și de valorizarea și dezvoltarea potențialului fiecărui copil, de respectarea ritmului și a stilului său cognitiv.

Sunt numeroase metodele prin care copiii pot să învețe sau să exerseze concepte ori deprinderi, de aceea devine foarte important ca demersul pe care cadrul didactic îl întreprinde să fie foarte bine planificat și organizat, pentru a stimula interesul copiilor pentru cunoaștere, pentru căutarea unor informații și pentru utilizarea lor în diferite contexte, pentru rezolvarea de probleme.

În jocul copiilor putem observa în fiecare zi o lume a lor care aduce cu sine comportamente, teme, idei, probleme noi. Și pentru că deja știm foarte bine că "oricine poate învăța de oriunde", nu ne mai întrebăm de unde le știu. Informațiile pe care le primesc copiii prin diferite canale sunt prea multe și de aceea nici nu le rețin și nici nu au capacitatea de a le selecta. Prin metodele interactive de grup copiii își exersează capacitatea de a selecta, combina, învăța lucruri pe care le vor folosi la școală și în viața de adult.

Noul, necunoscutul, căutarea de idei prin metodele interactive conferă activității "mister didactic", se constituie ca o *aventură a cunoașterii* în care copilul e participant activ pentru că întâlnește probleme, situații complexe pentru mintea lui de copil, dar în grup, alături de colegii săi și ghidat de cadrul didactic, analizează, dezbate, descoperă răspunsuri la întrebări, rezolvă sarcini de învățare și, la finalul activității, se simte responsabil și mulțumit.

Toate metodele interactive de grup stimulează **comunicarea**, activizarea tuturor copiilor și formarea de capacități ca: spirit critic constructiv, independența în gândire și acțiune, găsirea unor idei creative de rezolvare a sarcinilor de învățare.

I. COMUNICAREA

I.1. TIPURI DE COMUNICARE

A comunica- cea mai importantă aptitudine în viață! Cele mai multe ore din viața noastră le petrecem comunicând: vorbim, ascultăm, citim și scriem - acestea sunt cele patru modalități prin care comunicăm.

Experții în comunicare susțin că, în realitate, numai 10 procente din comunicarea noastră se face prin intermediul cuvintelor. Alte 30 de procente sunt reprezentate de sunete și 60 de procente de limbajul corporal. (S. R. Covey, p.224)

I.2. COMUNICAREA EMPATICĂ

Principiul unei comunicări interpersonale eficiente este comunicarea empatică: „încearcă mai întâi să înțelegi, apoi să fii înțeles.” Aceasta presupune însă o profundă mutație paradigmatică, deoarece suntem înclinați, în mod firesc, să vrem inversul: noi să fim înțeleși mai întâi. Oamenii, în general, nu ascultă cu intenția de a înțelege, ci cu intenția de a replica. Vor să fie înțeleși, dar nu înțeleg niciodată cu adevărat ce se întâmplă înăuntrul altei ființe umane și, din acest motiv, conversațiile devin niște monologuri colective.

Putem să „ascultăm” pe cel care vorbește pe unul dintre cele patru nivele: să-l *ignorăm* (neascultându-l de fapt), să ne *prefacem* că-l ascultăm, putem asculta *selectiv* (auzind doar fragmentar ce ne spune), putem asculta cu *atenție* (concentrându-ne energia pe cuvintele rostite). Însă forma cea mai elevată a ascultării, cel de-al cincilea nivel, este *ascultarea empatică*. Aceasta presupune mult mai mult decât a înregistra, a reflecta sau chiar a înțelege cuvintele rostite. Când ascultăm empatic, ascultăm cu ochii și cu inima, ascultăm percepend sentimente, semnificații, ascultăm limbajul comportamental. Percepem, simțim, intuim.(S.R. Covey, p.222)

I.3. COMUNICAREA SINERGICĂ

Sinergia este cea mai elevată activitate a vieții, esența conducerii centrate pe principii, esența educației bazate pe principii. Are efect catalizator și unificator și descătușează neașteptate potențialități creatoare.

A comunica sinergic înseamnă a ne deschide - intelectual și afectiv- fără rețineri, unor noi posibilități, unor noi alternative și opțiuni. Când ne angajăm într-o comunicare sinergică, nu suntem siguri cum vor decurge lucrurile, însă suntem animați de o siguranță interioară și un spirit de aventură care ne dau încrederea că totul va lua o întorsătură favorabilă.

Abordarea sinergică reprezintă un test atât pentru profesor, cât și pentru învățăcei – dovedește în ce măsură sunt, sau nu, deschiși față de principiul conform căruia întregul este mai mult decât suma părților lui. Sinergia se instalează când un grup face în mod spontan și tacit un acord colectiv în care sunt abandonate vechile scenarii în favoarea altora, noi.

Deschiderea și calitatea comunicării prilejuită de sinergie este deosebit de stimulantă.

De diferitele nivele ale comunicării este legată încrederea: a) nivelul defensiv, când comunicarea este lipsită de eficiență, produce motive de apărare și dominare; b) nivelul respectuos, când comunicarea este politicoasă, dar nu empatică, nu dă ocazia posibilităților creative de a se manifesta; c) nivelul sinergic, când comunicarea bazată pe încredere reciprocă oferă soluții mult mai bune decât cele propuse inițial. (S.R. Covey, p.249)

I.4. COMUNICAREA INTERPERSONALĂ

Comunicarea este forma fundamentală de interacțiune psihosocială. În comunicare, interacțiunea și influența își află mecanismul mediator, instrumentul lor de realizare, prin care relațiile umane există și se dezvoltă. Ea include toate simbolurile spiritului, expresia feței, atitudinile, gesturile, tonul vocii, cuvintele; scrierile, imprimările, imaginile; calea ferată, telegraful, telefonul și toate realizările tehnico-informatic.

Fiind în același timp relație, informație, acțiune, tranzacție, comunicarea umană presupune o taxonomie cu o diversitate de criterii. Comunicarea umană implică prezența a trei elemente succesive: intenția comunicării (scopul); mijloacele psiho-sociale (modalitățile); efectele comunicării (modificările de comportament). Fenomenul este însă circular, deoarece efectul comunicării se întoarce asupra situației inițiale, care a determinat procesul, stimulând indivizii la noi comunicări. (*Psihopedagogie preșcolară și școlară*, p.254)

I.5. COMUNICAREA DIDACTICĂ

În mediul educațional, comunicarea nu are alte caracteristici decât comunicarea general-umană, doar că ea este influențată în forme, mijloace și conținut de scopurile specifice acestui domeniu de activitate. Deși preponderent instrumentală (cu intenția unui efect la

interlocutor), comunicarea didactică nu încetează a fi, în același timp, consumatorie (fără intenția unui asemenea efect) deoarece actul transmisiei școlare nu se realizează în mod mecanicist, ci pe fondul unui climat interuman care conține și reproduce toate datele relaționării interpersonale.

Pornind de la definiții diverse asupra comunicării didactice, Luminița Iacob (1994, p. 238) realizează o serie de sublinieri care se dovedesc deosebit de utile în acest context:

a) actul comunicării este văzut ca o unitate a informației cu dimensiunea relațională, aceasta din urmă fiind purtătoare de semnificații, contextualizând informația;

b) perspectiva telegrafică asupra comunicării este înlocuită de modelul interactiv, care analizează actul comunicativ ca o relație de schimb între parteneri care au fiecare simultan, un statut dublu- emițător și receptor;

c) analiza exclusivă a informațiilor codificate prin cuvânt și, implicit, concentrarea pe mesajele verbale pierd tot mai mult teren în fața cercetării diversității codurilor utilizate (cuvânt, sunet, gest, imagine, cINETICĂ, proximitate) și a acceptării multicanalității comunicării (vizual, auditiv, tactil, olfactiv);

d) comunicarea, ca formă de interacțiune, presupune câștigarea și activarea competenței comunicative, care este deopotrivă aptitudinală și dobândită. A fi profesor înseamnă nu numai a poseda cunoștințe de specialitate, dar și capacitatea de a le transpune și traduce didactic, adică de a ști *ce, cât, cum, când, în ce fel, cu ce, cui* oferi.

Comunicarea didactică înglobează și acele fluxuri informaționale, intenționate sau nu, verbale ori nonverbale, profilând un univers de discurs pluridirecțional, multicanal și polisemantic. (C. Cuceș, p.333)

II. COMUNICAREA LA VÂRSTA PREȘCOLARITĂȚII

II.1. REPERE ALE DEZVOLTĂRII PSIHOFIZICE NORMALE A COPILULUI PREȘCOLAR

Principalele repere psihogenetice ale vârstei preșcolare oferă o imagine clară asupra dezvoltării psiho- fizice și sociale a copilului mic, ele permițând, totodată, stabilirea stării de întârziere, normalitate sau avans în dezvoltarea individuală precum și identificarea cazurilor particulare, având ca reper media. („Laborator preșcolar”, p.10)

II.1.1. CARACTERISTICI PSIHOFIZICE ALE COPILULUI PREȘCOLAR DE NIVEL I (4- 5 ANI)

Pentru a oferi o imagine cât mai clară asupra dezvoltării psiho-fizice și sociale a copilului mic, sunt prezentate în continuare principalele repere psihogenetice ale preșcolarilor de nivel I, respectiv 4 și 5 ani.

Prin corelarea acestor itemi cu rezultatele obținute prin intermediul celorlalte metode de cunoaștere a personalității copilului (observarea, convorbirea, chestionarul, etc), se va obține o imagine complexă asupra dezvoltării și evoluției acestuia.

Copilul de 4 ani

- * Dezvoltare fizică: 96- 107 cm (băieți); 95- 107 cm (fete);
- * Motricitate: echilibru ortostatic mai susținut (stă într-un picior 5”); mai multă rapiditate în mișcări; are mai multă forță și precizie.
- *Senzorialitate: folosește activ văzul și auzul; se orientează în schema corporală proprie; își reprezintă intuitiv și global spațiul și timpul.
- *Intelect: - memoria: memorează trei cifre; reproduce cu ușurință și plăcere poezii; păstrează informația în memorie timp de aproximativ un an.
  - gândirea: explică utilitatea a 3-4 obiecte cunoscute; relatează despre două imagini; explică o relație necesară mai complexă.
  - imaginația: are imaginație reproductivă mai bogată.
  - limbajul: are în vocabular între 1600 și 2000 de cuvinte; folosește corect și sistematic pluralul în vorbirea curentă; defectele de vorbire încep să dispară; interiorizează limbajul.
- *Motivație: manifestă trebuința de a vorbi în grup; are nevoie de recompensă imediată; manifestă preferințe pentru anumiți copii din grup.

- *Afectivitate: își poate domina unele reacții afective; manifestă plăcere pentru jocurile de construcții; trăiește sentimente morale față de alte fapte.
- *Personalitate: este încă atașat de mamă; manifestă gelozie în relațiile cu frații; se joacă singur dar și în grup; cunoaște numele copiilor din grup.
- *Deprinderi: se formează deprinderi elementare de ordine; învață să povestească după imagini; începe să explice relațiile dintre fenomene.

Copilul de 5 ani

- * Dezvoltare fizică: 103- 114 cm (băieți), 102- 113 cm (fete);
- * Motricitate: execută cu ușurință sărituri, mișcări echilibrate; se dezvoltă motricitatea fină; merge echilibrat pe o linie trasată pe podea.
- *Senzorialitate: se dezvoltă vederea cromatică și la distanță; se dezvoltă simțul tactil, gustativ și de echilibru; percepe și distinge 4-5 poziții spațiale.
- *Intelect: - memoria: reproduce poezii mai lungi, cu intonație; recunoaște cele trei momente ale zilei; păstrează informația în memorie 1,5 ani.
 - gândirea: relatează, cu detalii, despre 3 imagini; explică o relație necesară și foarte complexă; utilizează corect negația.
 -imaginația: deosebește normalul de neobișnuit; creează o scurtă povestire după 2-4 imagini.
 -limbajul: are un vocabular de circa 3000 de cuvinte; pronunță corect toate sunetele limbii române.
- *Motivație: se manifestă interesul pentru cunoaștere; manifestă interes pentru jocul de rol; dorește să crească.
- *Afectivitate: conduita negativistă începe să se diminueze; manifestă conduite de protecție față de un copil care plânge.
- *Personalitate: este conștient de sine, de sex; își formează reprezentări morale; acceptă normele grupului, se conformează regulilor de joc.
- *Deprinderi: are deprinderi complexe de igienă; învață să evoce un eveniment; mânuiește foarfeca; învață semne grafice simple.

(„Laborator preșcolar”, p.10-16)

II.1.2. COMPORTAMENTUL SOCIAL AL COPILULUI PREȘCOLAR

În perioada preșcolarității se dobândesc *o serie de comportamente* sub aspectul câtorva dintre cele mai importante caracteristici ce se manifestă la această vârstă:

Spiritul de cooperare: este în legătură cu descreșterea gradului de dependență și cu creșterea spiritului de întraajutorare.

Loialitate față de grup: se manifestă atunci când copilul se lasă influențat de grup.

Preferințele: încep să se manifeste în jurul vârstei de 3-4 ani, în forma atașamentului puternic ce se creează între copii.

Tendințe de conducere (de lider): se manifestă ca tendințe dominative, de impunere a influenței asupra celorlalți.

Popularitate: copiii mai independenți sunt mai populari, cei dependenți emoțional de adulți sunt mai puțin populari.

Atitudine de sprijin: se formează către ultima parte a preșcolarității, când un copil aflat în suferință găsește sprijin și compasiune la un copil de 5-6 ani.

Rivalitatea, ca debut al competitivității: sentimentul de rivalitate e mai prezent și mai acut la cei care au un mai crescut sentiment al posesiunii.

Competitivitatea: se manifestă mai evident începând cu vârsta de 4 ani, dar nu toți copiii au un crescut sentiment al competitivității.

Agresivitatea: poate fi de tip deschis, manifest (se ceartă cu ceilalți, lovește) sau de tip închis, ca furie nedezlănțuită, rămasă în interior.

Conflictele: conflictele între copii reflectă conflictele mediului în care trăiesc și se dezvoltă; se manifestă ca tendință de declanșare și întreținerea unor situații (certuri, bătăi, antagonisme). („Laborator preșcolar”, p.20)

II.2. COMPETENȚA DE COMUNICARE A PREȘCOLARULUI

Metodicile de dezvoltare a vorbirii amintesc despre necesitatea îmbunătățirii comportamentului social al copilului, prin optimizarea capacităților de relaționare cu semenii. În cadrul acestor relații, un rol hotărâtor revine disponibilităților comunicative.

Actul comunicării presupune un proces mult mai complex decât cel al vorbirii, motiv pentru care educarea capacităților comunicative este distinctă de educarea capacităților de vorbire și ulterioară dezvoltării acestora.

Capacitățile de comunicare sunt puse în evidență întotdeauna într-un context relațional în care partenerii își schimbă rolurile între ei.

Schema celei mai simple relații de comunicare poate fi redată în felul următor:

E↔R

- ceea ce înseamnă că cei doi parteneri: *Emițătorul de mesaje/ educatorul și Receptorul de mesaje/ copilul preșcolar* se află în raporturi dinamice, fiecare devenind pe rând când emițător, când receptor.

Buna înțelegere a acestor raporturi este esențială pentru elaborarea unei bune strategii educative pe latura dezvoltării capacităților comunicative.

Pentru dezvoltarea capacităților lor comunicative, copiii trebuie aduși în situația de a reflecta asupra relației cu interlocutorul. („Laborator preșcolar”, p.22)

II.3. INDICATORI AI COMUNICATIVITĂȚII

Atunci când copilul este integrat într-o activitate colectivă, pot fi identificați o serie de *indicatori ai comunicativității*, prin observarea comportamentului copilului:

*Vorbirea: - fluența;

- claritatea;
- coerența/ inteligibilitatea.

*Capacități de relaționare: - inițiativa relaționării;

- calitățile de ascultător;
- atitudinea interogativă.

*Atitudinea față de interlocutor: - toleranță/ îngăduință;

- dominare;
- supușenie.

*Atitudinea față de relația de comunicare: - disponibilitatea de a comunica;

- blocaje, dificultăți de comunicare.

Pentru ameliorarea comportamentului comunicativ al copilului, o educatoare competentă va trebui să știe că atitudinea de interlocutor se învață și că, în linii generale, ea presupune:

- a ști cum să ascuți;
- a asculta până la capăt;
- a arăta interes față de tema de discuție propusă;
- a arăta interes față de punctul de vedere al celuilalt;
- a ține seama de punctul de vedere al celuilalt.

Se înțelege că preșcolarul nu poate dobândi o asemenea maturitate, dar comportamentul lui într-o relație de comunicare poate fi orientat/ dirijat/ conștientizat pentru a prefera un asemenea mod de a interacționa. („Laborator preșcolar”, p.24)

III. EDUCAREA LIMBAJULUI ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR

III.1.ROLUL LIMBAJULUI ÎN DEZVOLTAREA GENERALĂ A COPIILOR PREȘCOLARI

Copilul folosește vorbirea în fiecare zi, în fiecare clipă a vieții sale pentru elaborarea și comunicarea propriilor gânduri, pentru formularea cerințelor, trebuințelor, a bucuriilor și necazurilor, în organizarea vieții și activității lui.

Înșușindu-și limba, copilul dobândește mijlocul prin care poate realiza comunicarea cu cei din jur în forme superioare, poate ajunge la cunoașterea tot mai deplină a realității obiective. Imposibilitatea de a comunica prin limbaj ar produce o stagnare în dezvoltarea personalității copilului, ar modifica relațiile lui cu oamenii, cu realitatea înconjurătoare, l-ar singulariza și împiedica în mare măsură să participe la o activitate sau alta, dacă nu s-ar organiza o muncă instructiv- educativă specială.

În procesul instructiv- educativ, prin intermediul limbajului se realizează transmiterea cunoștințelor, lărgirea orizontului cu noi reprezentări. În consecință, limbajul poate fi privit din două puncte de vedere- pe de o parte ca mijloc de comunicare și pe de altă parte ca mijloc de cunoaștere.

Pe măsură ce își însușește vorbirea, copilul poate fi educat mai ușor. Prin intermediul cuvântului, de exemplu, se contribuie la educarea lui intelectuală. Cuvântul- sub formă de întrebare sau adresare directă, face pe copil să gândească, să analizeze, să compare, să clasifice, să tragă concluzii, să se ridice la generalizare.. Punând mereu în fața copilului probleme ce se cer rezolvate, prin cuvânt îl învățăm să se străduiască mintal, să găsească un răspuns. În acest mod se contribuie la dezvoltarea concomitentă a gândirii și limbajului, la creșterea capacităților de cunoaștere, la lărgirea sferei de cunoștințe, la dezvoltarea vocabularului, la mărirea posibilităților de exprimare, etc.

Exprimarea dorințelor, a rugămintilor, a recunoștinței, formularea regulilor de purtare, încurajarea faptelor bune și condamnarea faptelor negative prin intermediul cuvântului influențează profilul moral al copilului și formează atitudinea pozitivă a acestuia față de tot ceea ce îl înconjoară. Vorbirea constituie, deci, un instrument de bază în formarea trăsăturilor morale ale copiilor noștri, un mijloc de educație morală.

Cu ajutorul cuvântului, educatoarea contribuie și la educația estetică a copilului.

Dezvăluindu-i prin cuvinte frumosul din natură, viață și societate, educatoarea învață pe copii să vadă frumosul, să-l înțeleagă, să-l iubească și să-l folosească în viața de toate zilele.

Prin urmare, folosind limba ca un mijloc puternic de educație intelectuală, morală și estetică, educatoarea realizează instruirea și educarea copiilor- le dezvoltă vorbirea, necesară în procesul de comunicare și de cunoaștere a vieții înconjurătoare și, în același timp, le perfecționează exprimarea, corectându-le pronunția, le îmbogățește vocabularul și îi ajută să-și însușească în mod practic structura gramaticală a limbii. („Cunoșterea mediului înconjurător și dezvoltarea vorbirii- Metodică”, p.9)

III.2. PARTICULARITĂȚILE DEZVOLTĂRII VORBIRII LA COPILUL DE VÂRSTĂ PREȘCOLARĂ

Cunoașterea și respectarea particularităților dezvoltării copilului de vârstă preșcolară constituie o cerință de bază în alegerea conținutului și mijloacelor corespunzătoare pentru dezvoltarea vorbirii.

La vârsta preșcolară se observă o dezvoltare intensă a sensibilității tuturor analizatorilor. În măsura în care percepția devine mai cuprinzătoare, mai exactă și mai variată și reprezentările copiilor sunt mai precise, mai clare, mai bogate în conținut. Dezvoltarea capacității de a opera cu reprezentările mărește treptat capacitatea de a opera cu noțiunile, care la această vârstă au, de asemenea, un conținut concret. Gândirea operează cu materialul furnizat direct de senzații, percepții, reprezentări.

Concomitent cu dezvoltarea intensă a percepțiilor, a reprezentărilor și a gândirii, în cursul preșcolarității se manifestă și alte procese psihice de cunoaștere ca memoria și imaginația care se diferențiază și se constituie ca procese psihice de sine stătătoare.

Toate aceste transformări sunt legate de dezvoltarea limbajului copiilor care înregistrează modificări calitative și cantitative însemnate. Astfel, limbajul copiilor se perfecționează în timpul preșcolarității sub aspectul fonetic. Ei își însușesc până la 4-5 ani toate sunetele limbii materne, reușind să pronunțe corect cuvintele și grupurile de cuvinte. La vârsta preșcolară mică se mai întâlnesc unele deficiențe în pronunțare cum sunt: înlocuirea sunetelor mai dificile cu latele mai ușoare (r cu l, ș cu s, j cu z, etc.), inversiunea sunetelor, omisiunea unor sunete.

Dezvoltarea limbajului are loc și sub aspect lexical, înregistrându-se modificări atât în ceea ce privește creșterea numărului de cuvinte cât și în ceea ce privește înțelegerea semnificației acestora.

În ceea ce privește structura gramaticală a vorbirii copiilor preșcolari se observă trecerea la forme din ce în ce mai complexe și mai corecte. Copiii preșcolari pot să folosească cuvintele în combinații variate fie în propoziții simple sau dezvoltate, fie în fraze. Caracteristic vârstei preșcolare este faptul că limbajul mai păstrează caracterul situativ dar că pe măsura îmbogățirii experienței de viață, a activității de comunicare cu adultul, a însușirii structurii gramaticale, apare și se dezvoltă limbajul- comunicare, limbajul contextual. Datorită dezvoltării limbajului contextual, se înregistrează următoarele progrese în dezvoltarea psihică a copilului: se intensifică funcția intelectuală a limbajului; apar elemente de planificare a activității pe plan mintal; cuvântul reglează întreaga activitate a copiilor.

În ceea ce privește expresivitatea vorbirii, copiii dispun de posibilități pentru nuanțarea exprimării (gestul, mimica, intonația). Totuși se mai întâlnesc situații ca: intensificarea nejustificată a sunetului, prelungirea unor sunete, redarea cântată a textului auzit sau insuficienta accentuare a sunetelor în cadrul unui cuvânt.

În concluzie, vârsta preșcolară este o etapă de intensă dezvoltare a limbajului, ceea ce impune alegerea unui conținut bine dozat și folosirea unor mijloace de eficiență mare pentru ca acest proces firesc să se dezvolte optim. („Cunoșterea mediului înconjurător și dezvoltarea vorbirii- Metodică”, p.12)

III.3. ROLUL EDUCATOAREI ÎN EDUCAREA VORBIRII CORECTE LA PREȘCOLARI

Copiii își însușesc progresiv limba și tehnica vorbirii pe baza imitării modelelor de vorbire ale celor care se ocupă de creșterea și educația lor și, în general, ale celor cu care ei intră în relații.

Procesul însușirii limbii și al tehnicii vorbirii nu decurge însă atât de simplu. Imitarea nu este și nici nu poate fi perfectă la această vârstă.

Întrucât preșcolarii își petrec o bună parte din timp la grădiniță, educatoarei îi revine un rol deosebit în educarea vorbirii corecte a acestora. Ea trebuie să îndrepte consecvent și competent greșelile de vorbire observate la copii și paralel să folosească cele mai corespunzătoare mijloace și metode pentru dezvoltarea lexicului lor și pentru stimularea procesului de însușire a sensului exact al cuvintelor.

În concordanță cu specificul și evoluția limbajului preșcolarilor, caracterizat prin imperfecțiuni pe latura fonetică, semantică, gramaticală, educarea vorbirii corecte nu trebuie să se restrângă doar la îndreptarea pronunției ori la greșelile de natură gramaticală, ci trebuie

sa aibă în vedere perfecționarea limbajului în toate aspectele sale.

Educarea unei vorbiri corecte este o cerință de prim ordin în grădiniță. O vorbire corectă înlesnește comunicarea- funcție principală a limbajului- face posibilă transmiterea exactă a ideilor.

Având o pronunție perfectă, educatoarea oferă permanent modele exemplare de urmat. Puterea exemplului pozitiv este deosebit de mare pentru preșcolari, căroră le este atât de specific spiritul de imitație. De aceea, exemplul educatoarei constituie una dintre modalitățile principale de influențare pozitivă a vorbirii copiilor.

Aceeași grijă care se manifestă în direcția educării vorbirii corecte, bazată pe cunoașterea particularităților de dezvoltare a limbajului legate de vârstă, trebuie avută în vedere și în legătură cu eventualele tulburări de limbaj. În acest sens este necesar ca educatoarea să cunoască formele de manifestare ale acestor tulburări, precum și măsurile speciale ce trebuie luate pentru înlăturarea lor.

Pentru ca grădinița să contribuie în mod organizat și sistematic la corectarea greșelilor de vorbire ale copiilor, este necesar ca educatoarea să le cunoască în prealabil, așa cum se manifestă ele la copiii din grupa cu care lucrează. Această cunoaștere trebuie să se realizeze încă din primele săptămâni de grădiniță, pentru ca pe baza datelor obținute să se poată preconiza măsurile, mijloacele și modalitățile de tratament.

Metodele care pot fi folosite pentru cercetarea copiilor din punct de vedere al gradului de dezvoltare a vorbirii sunt: observația, convorbirea (individuală cu copiii și cu părinții).

Prin observație vom înțelege urmărirea atentă a copilului sub aspectul vorbirii (în timp ce se joacă sau întreprinde diferite activități împreună cu colegii săi, sau în timpul activităților obligatorii) și reținerea tuturor informațiilor care ne interesează pe latura coractării ei. Pentru ca însemnările să fie cât mai precise, este necesar ca preșcolarii să fie urmăriți pe rând, eșalonându-i în funcție de numărul lor pe un interval mai mare de timp.

Informațiile culese pe baza observației vor trebui să oglindească: dacă preșcolarul are sau nu dezvoltată vorbirea la nivelul vârstei sale; dacă are sau nu o pronunție corectă; dacă se constată o anumită labilitate (alternarea pronunției corecte a unor sunete cu pronunțarea lor incorectă); dacă apar greșeli gramaticale și care sunt ele, precum și alte deficiențe de vorbire ca: vorbirea neclară printre dinți, bâlbâiala, vorbirea repezită sau neobișnuit de târăganată, o nuanță anormală a vocii, etc.

Toate informațiile obținute pe calea observației vor fi verificate și îmbogățite prin intermediul convorbirii individuale. Aceasta va fi astfel condusă încât educatoarea să poată obține elementele de care are nevoie.

Datele observației și ale convorbirii individuale vor fi coroborate cu cele din familie. Din convorbirile cu părinții asupra copilului lor, educatoarea va căuta să obțină o serie de informații asupra cărora a reflectat dinainte în raport cu deficiențele de vorbire semnalate la copil.

După parcurgerea acestor etape educatoarea poate trece la prelucrarea tuturor datelor în caietul de observații al grupei, unde a rezervat din timp un spațiu special pentru dezvoltarea vorbirii.

Cu ajutorul caietului de observații, educatoarea își poate da seama, încă de la începutul anului școlar, de nivelul grupei cu care lucrează- sub raportul dezvoltării vorbirii- de toate problemele speciale care trebuie să-i stea în atenție.

Pe baza însemnărilor făcute, educatoarea își poate întocmi caracterizările copiilor pentru școală, atrăgând atenția învățătoarei, atunci când este cazul, asupra dificultăților sau tulburărilor de vorbire prezente încă la unii copii.

Datele privitoare la dezvoltarea vorbirii pot servi educatoarei în mare măsură și la întocmirea unor materiale științifice necesare la consiliile pedagogice, la cercurile pedagogice, la ședințele cu părinții și în comunicările științifice. („Cunoșterea mediului înconjurător și dezvoltarea vorbirii- Metodică”, p.266)

III.4. SPECIFICUL ACTIVITĂȚILOR DE EDUCARE A LIMBAJULUI

Specificul activităților de educare a limbajului desfășurate în grădiniță este determinat de trei factori esențiali: idealul educațional; particularitățile de vârstă ale preșcolarilor; caracteristicile limbajului.

În curriculum-ul preșcolar, idealul educațional se regăsește în următoarele obiective:

- asigurarea dezvoltării normale și depline a copiilor preșcolari, prin valorificarea potențialului fizic și psihic al fiecăruia, ținând seama de ritmul propriu al copilului, de nevoile sale afective și de activitatea sa fundamentală- jocul;
- dezvoltarea capacității copilului preșcolar de a intra în relație cu ceilalți copii și cu adulții, de a interacționa cu mediul, de a-l cunoaște și de a-l stăpâni prin explorări, exercițiu, încercări, experimente;
- stimularea copilului preșcolar pentru dobândirea cunoștințelor, capacităților și aptitudinilor necesare activității viitoare în școală și, ulterior, în societate.

Învățământul preșcolar constituie prima formă de instruire și educare organizată,

sistematică și competentă; de asemenea reprezintă prima formă de socializare a copilului. În grădiniță se creează condiții optime ca preșcolarii să se manifeste activ, dirijați permanent de cadre specializate. În toate activitățile desfășurate în grădiniță, preșcolarii realizează achiziții cognitive, își formează deprinderea de a acționa la comandă, de a stabili relații de cooperare cu educatoarea și cu ceilalți copii, își dezvoltă capacitatea de a comunica verbal și nonverbal, își formează deprinderi intelectuale și motrice.

Activitățile desfășurate în grădiniță permit lărgirea orizontului cognitiv și afectiv al copilului.

Conduita verbală și afirmarea personalității fac progrese prin dezvoltarea capacității de exprimare verbală: crește volumul vocabularului activ, se manifestă intens limbajul situațional, se exersează însușirea structurii gramaticale a limbii.

Activitățile de educare a limbajului desfășurate în grădiniță formează abilități de comunicare ce facilitează învățarea citit-scrisului din clasa întâi. La preșcolari, limbajul are rolul unui „instrument activ și deosebit de complex al relațiilor copilului cu cei din jurul său și, în același timp, un instrument de organizare a activității psihice”. („Metodica activităților de educare a limbajului în învățământul preșcolar”, p.7)

III.5. SCOPURI, OBIECTIVE, EXEMPLE DE COMPORTAMENTE ALE DOMENIULUI LIMBĂ ȘI COMUNICARE

❖ Dezvoltarea exprimării orale, înțelegerea și utilizarea corectă a semnificațiilor structurilor verbale orale

Obiectiv:

- Copilul va putea să participe la activitățile de grup, inclusiv la activitățile de joc, atât în calitate de vorbitor, cât și în calitate de auditor.

Exemple de comportamente:

- să ia parte la discuții în mici grupuri informale;
- să discute cu colegii și cu educatoarea;
- să întrebe și să răspundă la întrebări;
- să utilizeze corect salutarile;
- să facă prezentări;
- să ia parte la jocurile de grup;

- să ia parte la activitățile de învățare în grup.

Obiectiv:

- Copilul va putea să înțeleagă și să transmită mesaje simple.

Exemple de comportamente:

- să transmită un mesaj simplu în cadrul jocului/activităților de învățare;
- să primească mesaje, să îndeplinească instrucțiuni simple;
- să răspundă adecvat (verbal sau comportamental) la ceea ce i se spune.

Obiectiv:

- Copilul va putea să audieze cu atenție un text (epic sau liric), să rețină ideile acestuia și să demonstreze înțelegerea lui.

Exemple de comportamente:

- să urmărească linia unei povești privind simultan imaginile în carte sau ascultând povestea spusă ori citită de educatoare;
- să asculte și să reacționeze adecvat la povești, poezii, alte tipuri de text (ghicitori, glume, informații) transmise fie prin citire/povestire de către un adult, fie prin mijloace audio- vizuale;
- să demonstreze înțelegerea textului prin diferite modalități de redare/ rememorare a acestuia (repovestire, dramatizare, desen).

❖ **Educarea unei exprimări verbale corecte gramatical**

Obiective:

- **Aspectul fonetic:** Copilul va putea să distingă sunetele ce compun cuvintele și să le pronunțe corect.

Exemple de comportamente:

- să pronunțe relativ corect sunetele limbii române;
- să recunoască și să numească sunetul inițial din cuvântul pronunțat;
- să recunoască și să numească sunetul final din cuvântul pronunțat;

- să recunoască și să numească sunetele din interiorul cuvântului pronunțat.
- **Aspectul lexical:** Copilul va putea să-și îmbogățească vocabularul activ și pasiv pe baza experienței, activității sale și/sau a relațiilor cu ceilalți.

Exemple de comportamente:

- să prezinte colegilor/adultului cuvinte noi în cadrul jocurilor sau activităților de învățare propriu-zisă;
- să învețe cuvinte noi în cadrul jocurilor sau activităților de învățare propriu-zisă;
- să utilizeze cuvintele noi în contexte adecvate.
- **Aspectul sintactic:** Copilul va putea să utilizeze un limbaj oral corect din punct de vedere gramatical.

Exemple de comportamente:

- să manifeste inițiativă în comunicarea orală și interes pentru semnificația cuvintelor;
- să utilizeze, în comunicare, structuri sintactice corecte;
- să alcătuiască propoziții simple și dezvoltate (despre obiecte și ființe familiare, personaje din povești, aspecte ale vieții sociale, etc.);
- să înțeleagă felul în care propozițiile sunt alcătuite din cuvinte, iar cuvintele din silabe.

❖ **Dezvoltarea creativității și expresivității limbajului oral**

Obiectiv:

- Copilul va putea să recepteze un text care i se citește ori i se povestește, înțelegând intuitiv caracteristicile expresive și estetice ale acestuia.

Exemple de comportamente:

- să rețină expresii ritmate și rimate, să recite poezii cu respectarea intonației, ritmului, pauzei, în concordanță cu mesajul transmis;
- să utilizeze calitățile expresive ale limbajului oral și ale celui corporal în transmiterea unor idei și sentimente;

Obiectiv:

- Copilul va putea să creeze el însuși (cu ajutor) structuri verbale, rime, ghicitori, povestiri, mici dramatizări, utilizând intuitiv elemente expresive.

Exemple de comportamente:

- Să creeze, singur sau cu sprijin, structuri verbale, rime, ghicitori, mici povestiri, utilizând intuitiv elementele expresive ale limbajului;
- să dramatizeze textul unei povestiri sau poezii, utilizând vorbirea dialogată, nuanțarea vocii, intonația și respectând mișcarea scenică cerută de textul respectiv.

(„Educarea limbajului în învățământul preșcolar”)

III.6. ACTIVITĂȚI COMUNE, PE GRUPURI MICI ȘI INDIVIDUALE DE EDUCARE A LIMBAJULUI LA PREȘCOLARI

Formarea unor deprinderi corecte de comunicare prin limbaj este o acțiune permanentă și continuă în grădiniță. Se disting activitățile frontale (comune) de dezvoltare a limbajului, precum: povestirea, convorbirea, lectura după ilustrații, jocul didactic, memorizarea, dar și activități care nu se desfășoară frontal (jocuri și activități liber-creative, activități alese), care pot fi organizate pe grupuri mici și individual.

Cele două categorii de activități se deosebesc prin modul de organizare și desfășurare, precum și prin obiectivele urmărite. Prima categorie asigură conținutul cognitiv și lingvistic pentru cea de-a doua, care oferă posibilitatea unui exercițiu în contacte noi. În același timp activitățile liber alese le dau copiilor posibilitatea să folosească achizițiile limbii, să le asimileze în propria comportare verbală.

Activitatea comună este activitatea educativă organizată și condusă de educatoare, desfășurată de toți copiii dintr-o grupă regulamentară constituită, într-o perioadă de timp determinată, cu scopul cunoașterii unei teme din programă.

Ca orice formă de organizare, activitatea comună are avantaje și limite, deci poate sau nu poate să fie recomandabilă într-o situație educativă anume.

Durata unei activități variază de la o grupă la alta și are ca reper și justificare determinările psihologice asupra stabilității atenției. Astfel, se desfășoară activități de 15-20 de minute cu copiii cuprinși în nivelul 3-5 ani, și activități de 30-35 de minute cu copiii cuprinși în nivelul 5-7 ani.

Organizarea unor activități comune interesante determină ca, la majoritatea copiilor, participarea fizică să nu îi ridice probleme educatoarei. Sunt însă și copii instabili, dificili, care

nu se angajează în activitatea cu întreaga grupă sau o părăsesc. Munca diferențiată este absolut obligatorie în aceste cazuri.

Participarea efectivă, activizarea necorespunzătoare este principala deficiență a multor activități frontale. Când grupa nu este omogenă, când există diferențe constante sau momentane din punct de vedere al posibilităților de învățare, educatoarea se vede obligată să aleagă un ritm mediu de abordare a cunoașterii, ritm care depășește posibilitățile unor copii și îi subsolicită pe alții. Solicitarea diferențiată se poate realiza prin întrebări cu grade diferite de dificultate, prin sarcini în plus pentru copiii care lucrează mai rapid. Deficiențele finale trebuie compensate în activități diferențiate, în grup mic sau individual.

Printre avantajele activităților comune trebuie menționate și educarea atenției și autocontrolului. Prin confruntarea răspunsurilor cu explicațiile colegilor și ale educatoarei, cunoștințele copiilor se multiplică, se verifică.

Prin asemănarea cu lecțiile la care copiii vor participa la școală, activitățile comune contribuie la adaptarea cu ușurință a copiilor la cerințele învățământului primar.

În acord cu prevederile curriculumului pentru învățământ preșcolar, numărul activităților comune de educare a limbajului este fix pentru fiecare nivel în parte:

- 1 activitate pe săptămână pentru nivelul I (3-5 ani);
- 2 activități pe săptămână pentru nivelul II (5-7 ani).

Pentru această categorie de activitate educatoarele au posibilitatea să opteze pentru activități opționale și extinderi, fără a depăși numărul maxim de activități prevăzut în planul cadru pentru educarea limbajului:

- 2 activități pe săptămână pentru nivelul I;
- 4 activități pe săptămână pentru nivelul II.

Activitățile comune se pot desfășura fie sub forma activităților obișnuite, tradiționale (cunoștințe dintr-un singur domeniu, respectiv educarea limbajului), fie sub formă de activități integrate (cunoștințe cu caracter interdisciplinar).

Activitățile comune de educare a limbajului sunt:

- povestirea;
- lectura după imagini;
- convorbirea;
- memorizarea;
- jocul didactic.

Noul plan de învățământ pentru nivelul preșcolar prezintă o abordare sistematică, permite parcurgerea modulară și interdisciplinară a conținuturilor categoriilor de activități.

Interdisciplinaritatea devine astfel un nou mod de restructurare a conținuturilor.

Corelarea dintre activități este posibilă, deoarece există obiective comune mai multor categorii de activități. Punerea în evidență, în cadrul procesului instructiv-educativ, a elementelor pregătitoare, a premiselor comune și a conexiunilor dintre activități conduce la o sporire a eficienței învățării, la o creștere a capacității de aplicare a cunoștințelor și la o amplificare a transferului de idei și de metode de învățare de la o activitate la alta, în perspectiva învățământului primar și a altor trepte de învățământ.

Nevoia de interdisciplinaritate se impune și din dorința de a evita aglomerarea și supraîncărcarea cu informații.

Activitățile integrate au câteva trăsături specifice:

- au o durată mai mare decât durata unei activități comune obișnuite;
- în desfășurarea lor se îmbină exercițiul cu elemente de joc, activitatea statică cu cea dinamică, pentru a nu obosi și plictisi copiii;
- sunt proiectate săptămânal în funcție de nivelul preșcolarilor și anume: 3 activități integrate pentru nivelul I și 5 activități integrate pentru nivelul II;
- se pot integra fie două activități pe domenii experiențiale, fie activitățile pe domenii experiențiale cu activitățile la alegere sau cu activitățile de dezvoltare personală, putând fi integrate toate activitățile pe o zi.

Multe dintre activitățile de educarea limbajului reușesc dacă sunt organizate în cadrul unui grup de 2-6 copii, condus de educatoare. Durata activității cu aceste grupuri neputând fi prea mare, este posibil ca educatoarea să lucreze cu toți copiii pe aceeași temă sau pe teme diferite.

Constituirea grupului se poate face spontan, conform cu preferințele de moment ale copiilor, sau după criteriile educatoarei.

În cadrul grupului mic, relațiile dintre copii sunt bogate și avantajoase din punct de vedere educativ. În activitatea în grup, educatoarea permite și încurajează discuțiile, rezolvările în comun, relațiile spontane ale copiilor, făcând din învățare o activitate plăcută.

În grupuri mici se pot aborda jocuri și activități care vizează educarea limbajului la preșcolari așa ca: jocuri-exercițiu pentru însușirea exprimării orale corecte din punct de vedere fonetic, lexical, gramatical; exerciții și jocuri de observare a obiectelor, fenomenelor, stabilirea relațiilor și interdependențelor dintre acestea și motivarea verbală, în scopul îmbogățirii vocabularului activ și pasiv; jocuri și exerciții pentru redarea unor fapte sau evenimente trăite de copii, în scopul activizării comunicării în structuri verbale mai ample; exerciții pentru descrierea unui fapt concret care presupune relatare, comentare în scopul comunicării fluente, coerente, logice, etc.

Activitatea educatoarei cu un singur copil este foarte frecventă la grădiniță ca activitate scurtă, episodică, iar ca activitate sistematică, de durată, se justifică doar în cazul unor copii cu dificultăți deosebite, deficiențe, lacune, sau al copiilor cu aptitudini deosebite. Desfășurarea lor va fi adaptată la aceste situații. Faptul că educatoarea se preocupă de fiecare copil contribuie la punerea în valoare a personalității copiilor și fortifică relația lor educativă. În această formă se organizează unele jocuri și activități pentru prevenirea și corectarea greșelilor de pronunție, unele activități recuperatorii, precum și activități de stimulare a copiilor cu aptitudini deosebite.

Alegerea uneia dintre formele de activitate de mai sus se face în funcție de mai mulți factori.

Posibilitățile copiilor operează ca o primă selecție a formelor de organizare a activităților de educare a limbajului. Astfel, dacă la 3 ani nu i se poate propune copilului activitatea independentă de grup, la 5 ani nu se poate renunța fără urmări negative la această formă de activitate.

Interesele, preocupările de moment ale copiilor pot să încline spre o anumită formă de activitate: individuală, când au un material nou sau îndrăgit care se folosește individual; de grup, dacă se opresc, de exemplu, asupra unui joc cu roluri multiple. Prin frecventarea echilibrată a tuturor formelor de activitate de către toți copiii se va obține valorificarea resurselor educative a acestora. („Documentar metodic pentru activitățile de educare a limbajului la preșcolari”, p.5 și „Curriculum pentru învățământul preșcolar”)

IV. STRATEGII DIDACTICE

IV.1. DELIMITĂRI CONCEPTUALE

Strategia didactică este expresia unității și interdependenței metodelor didactice, procedeele, mijloacelor de învățământ și a modurilor de organizare a învățării (frontal, pe grupe sau individual). Altfel spus, strategia de predare- învățare presupune integrarea unitară a tuturor secvențelor educative pentru atingerea obiectivelor operaționale. Strategia didactică este un concept complex care presupune îmbinarea armonioasă a metodelor, mijloacelor și formelor de organizare a învățării.

Metoda: gr. *metha* (cătred, spre) și gr. *odos* (cale, drum). Termenul ar putea avea, în didactică, sensul de *drum care conduce* la atingerea obiectivelor educaționale, cale parcursă de profesor pentru a le înlesni copiilor descoperirea unor instrumente de lucru proprii.

Pentru a alege metodele potrivite într-o anumită situație de învățare, cadrul didactic trebuie să țină seama atât de factorii obiectivi, cât și de factorii subiectivi. Factorii obiectivi se referă la obiectivele educației și la logica internă a științei din cadrul căreia sunt selectate informațiile transmise. Factorii subiectivi se referă la contextul uman și social, personalitatea profesorului, psihologia copiilor și a colectivului de copii.

Este de menționat faptul că între metodele pedagogice și metodele de cercetare sau științifice există o deosebire esențială, chiar dacă primele derivă din cele din urmă. În timp ce metodele de cercetare ajută la descoperirea propriu-zisă a cunoștințelor, la producerea și elaborarea lor într-o formă științifică, metodele pedagogice ajută la prezentarea și transmiterea acestor cunoștințe și ajută copiii să le redescopere ca pe adevăruri noi, deși ele sunt deja parte integrantă a experienței umane.

Procedeul este o secvență, un simplu detaliu, o componentă sau o particularizare a metodei. Astfel, putem defini metoda ca un ansamblu corelat de procedee oportune într-o situație de învățare. Ordonarea, ierarhizarea și modul cum sunt integrate într-o metodă asigură procesului didactic variație, echilibru și suplețe, prevenind apariția oboselii și monotoniei.

Între metodă și procedeu se stabilesc relații dinamice care duc, adesea, la transformarea procedeeului în metodă și invers.

Mijlocul de învățământ este un instrument material folosit în procesul de învățământ pentru a facilita transmiterea cunoștințelor, formarea deprinderilor, învățarea și autoînvățarea, evaluarea achizițiilor și valorizarea aplicațiilor practice în procesul didactic.

Mijloacele de învățământ au câteva avantaje majore pentru că ele duc la limitarea verbalismului și pun copiii în contact direct cu obiectele și fenomenele mai greu accesibile percepției directe. De asemenea, ele au valori formative importante, dar mai ales motivaționale, prin stimularea senzațiilor, percepțiilor și formarea reprezentărilor. Mijloacele de învățământ sunt foarte apreciate atât de către copii, cât și de către cadrele didactice care au ales să-și modernizeze procesul didactic, cu condiția menținerii unui echilibru în utilizarea lor, în sensul evitării celor două extreme: lipsa sau prezența unui număr foarte mare în cadrul procesului didactic.

IV.2. ANALIZA INTERDEPENDENȚELOR. ROLUL INTEGRATOR AL STRATEGIILOR DIDACTICE

Ansamblul metodelor didactice, a procedeelelor și a mijloacelor de învățământ nu pot fi puse în aplicare în cadrul interacțiunii dintre educator și educat decât într-o strânsă legătură cu toate celelalte componente ale procesului de învățământ. Metodologia devine astfel un intermediar, un mediator între conținutul învățării și copii, între obiectivele educației și conținuturi, între cadrul didactic și copil, între resurse și finalități.

Alegerea metodelor didactice constituie o decizie practică, concretă, care se face în funcție de obiectivele urmărite. În același timp, o metodă poate participa simultan sau succesiv la realizarea mai multor obiective instructiv- educative, de aceea putem spune că ele au un caracter polifuncțional.

Opțiunea cadrului didactic pentru o anumită metodă este o decizie foarte complexă, pentru că el trebuie să țină cont nu numai de finalitățile educației sau de conținuturile transmise, ci și de particularitățile de vârstă și individuale, de psihologia grupului școlar și de natura mijloacelor de învățământ. Astfel, în învățământul preșcolar sunt preferate metodele de explorare directă a realității, metodele de comunicare orală sau metodele practice. Cadrul didactic trebuie să stăpânească foarte bine metodologia didactică pentru a o putea adapta la o situație precisă. Dacă metodele și procedeele alese de cadrul didactic sunt cele potrivite, ele duc la operaționalizarea învățării, la asigurarea mobilității în procesul de predare- învățare-evaluare, la solicitarea potrivită și diferențiată a copiilor, la densitatea învățării, la stimularea și motivarea participanților la acest proces, determinând succesul școlar.

Procesul instructiv- educativ este o activitate complexă, ce implică resurse umane și materiale deosebite, în cadrul căruia metodologia didactică ocupă poziția centrală.

IV.3. SISTEMUL METODELOR DE INSTRUIRE

Metodele didactice sunt multiple, iar ele trebuie cunoscute și valorificate în timpul actului didactic. În situații de învățare diferite se recomandă folosirea unor metode diferite, a unui număr mai mare de procedee care pot fi combinate și rearanjate fără a altera în acest fel realizarea obiectivelor educaționale.

În acest context, se ridică problema sistematizării metodelor, a alcătuirii unei taxonomii pertinente, ținându-se cont de diverse criterii. Una dintre cele mai complexe și complete clasificări a fost realizată de Ioan Cerghit, pornind de la un criteriu de bază, și anume izvorul cunoașterii sau sursa generatoare a învățării școlare:

a) *Metode de comunicare orală:*

- Expozitive (afirmative);
- Interogative (conversative sau dialogate);
- Metoda discuțiilor și a dezbaterilor;
- Problematizarea.

b) *Metode de comunicare bazate pe limbajul intern, cea mai importantă fiind:*

- Reflecția personală

c) *Metode de comunicare scrisă:*

- Lectura

d) *Metode de explorare a realității:*

- Metode de explorare nemijlocită (directă) a realității: observația, experimentul;
- Metode de explorare mijlocită (indirectă) a realității: demonstrative, de modelare.

e) *Metode bazate pe acțiune (operaționale sau practice):*

- Metode bazate pe acțiunea reală: exercițiul, lucrările practice, studiul de caz;
- Metode de simulare: învățarea prin joc, prin dramatizare, pe simulatoare.

f) *Metode de raționalizare a învățării și predării:*

- Metoda activității cu fișele;
- Metode algoritmice de instruire;
- Instruirea programată;
- Instruirea asistată de calculator (IAC).

Transformarea și modernizarea metodelor didactice contribuie la creșterea eficienței actului educațional. Acest lucru nu înseamnă că, în activitatea sa, cadrul didactic trebuie să utilizeze numai metode moderne, ignorându-le pe cele tradiționale, atât de criticate de unii

pedagogi, căci și ele își au aportul lor în procesul de instruire. De exemplu, metodele verbale, printre cele mai vechi, pot fi îmbinate cu succes cu alte categorii de metode, dar nu pot fi, în nici un caz, abandonate. Și aceasta, din simplul motiv că educația este și va fi un act de comunicare, caracterizat prin flexibilitate, spontaneitate și selectivitate. O metodă tradițională poate evolua spre modernitate dacă procedeele care o compun permit cadrului didactic restructurări inedite în circumstanțe de aplicare noi. În același fel, metodele moderne pot avea variante cunoscute și aplicate cu mult timp în urmă. Așadar, fiecare metodă didactică poate avea, la un moment dat, trăsături care o vor face să se integreze în diverse categorii.

(„Psihopedagogie preșcolară și școlară”, p.126)

V. METODELE INTERACTIVE DE GRUP

V.1. IMPORTANȚA METODELOR INTERACTIVE DE GRUP ÎN EDUCAȚIA DE AZI

Metodele interactive de grup implică mult tact din partea dascălilor deoarece trebuie să-și adapteze stilul didactic în funcție de tipul de copil: timid, pesimist, agresiv, acaparator, nerabdător, pentru fiecare găsim gestul, mimica, interjecția, întrebarea, sfatul, orientarea, lauda, reținerea, aprecierea, entuziasmul în concordanță cu situația de moment.

Situațiile de învățare rezolvate prin metode interactive de grup dezvoltă copiilor gândirea democratică deoarece ei exersează gândirea critică și înțeleg că atunci când analizează un personaj, comportamentul unui copil, o faptă, o idee, un eveniment, ei critică comportamentul, ideea, fapta, nu critică personajul din poveste sau copilul, adultul. Metodele învață copiii că un comportament întâlnit în viața de zi cu zi poate fi criticat pentru a învăța cum să-l evităm. Ei aduc argumente, găsesc soluții, dau sfaturi din care cu toții învață. Este însă importantă alegerea momentului din lecție, dintr-o zi, personajul- copil și fapta lui deoarece ele reprezintă punctul cheie în reușita aplicării metodei și nu trebuie să afecteze copilul. Tocmai acesta este punctul forte al metodelor care introduc în dezbateri comportamente reale, cotidiene.

După fiecare metodă aplicată se pot obține performanțe pe care copiii le percep și-i fac responsabili în rezolvarea sarcinilor de lucru viitoare. Copiii înțeleg și observă că implicarea lor este diferită, dar, încurajați, își vor cultiva dorința de a se implica în rezolvarea sarcinilor de grup. Grupul înțelege prin exercițiu să nu-și marginalizeze partenerii de grup, să aibă răbdare cu ei, exersându-și toleranța reciproc.

Aplicarea metodelor solicită timp, diversitate de idei, angajare în acțiune, descoperirea unor noi valori, responsabilitate didactică, încredere în ceea ce s-a scris și în capacitatea personală de a aplica creator pentru eficientizarea procesului instructiv- educativ.

În cadrul fiecărei metode copiii primesc sarcini de învățare. Acestea sunt foarte diferite de la o metodă la alta, încât explorează o mare varietate de capacități.

Sarcinile de lucru trebuie să îndeplinească anumite condiții:

- să fie transmis timpul alocat sarcinii de lucru;
- să fie descrisă gradual;
- să fie legată de viața reală;

- să ofere posibilitatea copiilor de a se autoevalua, corecta, de a comunica cu colegii;
- în formularea întrebărilor să se folosească taxonomia lui Bloom.

Dacă sarcina de învățare este clară, concisă, rezolvarea va fi rapidă, eficientă prin implicarea întregului grup, care, în astfel de situații, își coordonează acțiunile, se ajută reciproc, se încurajează, negociază soluțiile individuale. Metodele ajută copiii să-și formeze personalitatea, să se cunoască, să-și descopere stilul propriu de gândire și acțiune, să și-l modeleze.

V.2. OBIECTIVELE METODELOR INTERACTIVE

- Formarea/ promovarea unor calități europene ce au la bază atitudini și comportamente democratice, stabilirea unor relații interculturale care au la bază comunicarea.
- Însușirea unor cunoștințe, abilități, comportament de bază în învățarea eficientă a unor abilități practice în condiții de cooperare.
- Promovarea unei activități didactice moderne centrată pe demersurile intelectuale interdisciplinare și afectiv- emoționale.
- Dobândirea primelor elemente ale muncii intelectuale în vederea cunoașterii realității și a activității viitoare de învățare școlară.
- Implicarea activă și creativă a copiilor pentru stimularea gândirii productive, a gândirii divergente și laterale, libertatea de exprimare a cunoștințelor, a gândurilor, a faptelor.
- Formarea deprinderii copiilor de a găsi singuri informații, de a lucra în echipă, de a aplica cunoștințele în diferite situații de viață, de a conștientiza stilurile de învățare pe care le preferă.
- Realizarea unor obiective interdisciplinare: să știe să culeagă informații despre o temă dată, să știe să identifice probleme diferite, să știe să facă conexiuni.
- Încurajarea autonomiei copilului și promovarea învățământului prin cooperare.
- Focalizarea strategiilor pe promovarea diversității ideilor.
- Formarea unui sistem de capacități.
- Formarea deprinderii de a gândi critic.
- Comunicarea pe baza unei tehnologii informaționale moderne, interactive.

V.3. CLASIFICAREA METODELOR INTERACTIVE

În funcție de tipul activităților organizate în grădiniță, metodele interactive pot fi clasificate astfel:

1. **Metode de predare- învățare:** Predarea- învățarea reciprocă, Mozaic, Tehnica Lotus, Stabilirea succesiunii evenimentelor, Bula dublă, Partenerul de sprijin, Cubul, Puzzle, Comunicarea rotativă, Schimbă perechea, Locuri celebre, Călătoria misterioasă, Acvariul, Învățarea în cerc, Mica publicitate, Harta cu figuri, Strategii de lectură a textelor științifice, Examinarea expunerii.
2. **Metode de fixare, consolidare și evaluare:** Piramida și diamantul, Ghicitorile, Ciorchinele, Tehnica fotolimbajului, Benzi desenate, Posterul, Trierea aserțiunilor, Tehnica blazonului, Sintetizarea, Diagrama Venn, Metoda piramidei, Examinarea povestirii, Jurnalul grafic, Turul galeriei, Turnirul întrebărilor, Cvintetul, Analiza și interpretarea imaginilor, Categorizarea, Turnirul enunțurilor.
3. **Metode de creativitate:** Brainstorming, Metoda Philips, Tehnica viselor, Tehnica 6/3/5.
4. **Metode de rezolvare de probleme:** Pălăriuțele gânditoare, Studiu de caz, Pătratele divizate, Minicazurile, Diagrama cauză- efect, Interviu, Explozia stelară, Metoda Frisco, Mai multe capete la un loc.
5. **Metode de cercetare în grup:** Proiectul, Reportajul, Investigația în grup, Experimentul, Explorarea interdisciplinară, Cercetarea mea, Investigația comună.
(„Metode interactive de grup”)

V. ROLUL METODELOR INTERACTIVE DE GRUP ÎN DEZVOLTAREA VORBIRII LA PREȘCOLARII DE NIVEL I

VI.1. MOTIVAȚIA ALEGERII TEMEI

„Educația nu pornește de la copil, ci de la educatoare”. (Annabella Cant- „Educația preșcolară privită cu alți ochi”). De ce? Noi oferim copiilor jocuri, activități, o sală frumoasă, un mediu în care să se simtă bine, noi oferim un loc în care în fiecare dimineață copilul vine cu plăcere, un loc în care îl așteaptă o persoană dragă din viața lui. Știm că dascălii care au rămas în sufletul nostru au fost cei care au oferit culoare educației, care erau dăruți meseriei, cei pe care i-am simțit aproape de sufletul nostru. Pasiunea educatoarei pentru ceea ce predă și pentru profesiunea sa este ceea ce va stârni interesul copilului pentru conținutul predat.

Putem predă orice copilului, dar nu din postura unui transmițător de mesaje, ci din postura unui partener mai mare care îi propune jocuri interesante. Așa pot fi văzute *metodele active* - ca niște jocuri, ca niște provocări. De la fiecare metodă putem lua scheletul, suportul pe care să îl îmbrăcăm în forma dorită sau care se mulează cel mai bine grupului de copii. În ghidul metodic „Metode interactive de grup” sunt 60 de metode care la prima vedere par greoaie și didactice, dar dacă răsfoim ghidul de aplicare al curriculumului preșcolar ne vor părea mult mai ușoare și plăcute. De ce? Pentru că sunt adaptate la vârsta copiilor preșcolari și aplicarea unei metode cere creativitate, încercări; poate nu întotdeauna reușim să găsim cea mai bună cale dar încercăm și copiii ne ajută, pentru că ei au o imaginație extraordinară și le place să se joace.

Să ne gândim puțin la stilul tradițional de predare: știm pe de rost cum trebuie predată o activitate de matematică, de cunoșterea mediului, aceleași teme plictisitoare, aceleași metode. Acum noul curriculum ne-a dat libertatea de a ne alege temele, metodele, de a ne gestiona timpul. Annabella Cant spune foarte frumos că trebuie să ne facem curaj, chiar dacă am predat mulți ani într-un stil impus și însușit, să rupem coconul din jurul nostru și să ne deschidem aripile, ca niște omizi care se transformă încet în fluturi.

Am ales să cercetez și să aplic metodele interactive de grup pentru că acestea dezvoltă imaginația și gândirea copiilor, îi ajută să învețe și să descopere singuri, îi ajută să se simtă importanți și să capete încredere în ei, îi învață să lucreze în grup, în echipă sau în pereche, îi învață să găsească soluții și sunt atât de fericiți când le găsesc, toate acestea fiind posibile prin

comunicare, în toate aspectele ei. Dacă îi vedem fericiți și mulțumiți, cred că ne-am atins scopul, cred că aceasta este menirea noastră, a educatoarelor, să-i facem pe copii fericiți, simțind dragostea, căldura noastră, ajutorul nostru, să vină în fiecare zi la grădiniță gândindu-se ce surprize îi mai așteaptă, ce jocuri minunate se vor juca, cum vor sclipi creierașele lor istețe și doamna educatoare va fi foarte uimită și fericită împreună cu ei.

VI.2. OBIECTIVELE CERCETĂRII

Această lucrare își propune să analizeze modul în care vorbirea copiilor poate fi dezvoltată plenar folosind preponderent metodele interactive de grup, astfel că *obiectivele* urmărite sunt:

- evidențierea eficienței metodelor interactive de grup în dezvoltarea vorbirii la preșcolarii de nivel I, respectiv 4-5 ani;
- folosirea unor metode interactive accesibile preșcolarilor cuprinși în cercetare, metode care să corespundă nivelului grupei de copii;
- stabilirea și analiza diferențelor de limbaj între grupul experimental, în care s-au folosit preponderent metodele interactive și grupul de control, în care s-au folosit preponderent metodele tradiționale de predare-învățare.

Pentru atingerea acestor obiective trebuie îndeplinite următoarele *condiții*:

- proiectarea, organizarea și desfășurarea activităților bazate pe strategii interactive ținând cont de nivelul dezvoltării intelectuale și particularitățile psihologice ale preșcolarilor de nivel I;
- stabilirea unor criterii de evaluare coerente și concludente;
- înregistrarea, interpretarea și monitorizarea în documentele școlare și personale a rezultatelor evaluării preșcolarilor;
- asigurarea unui climat de cooperare între cadru didactic-copil, copil- copil, copil-grupul de copii, a unor relații de coparticipare efectivă a elevilor la descoperirea și aplicarea cunoștințelor;
- realizarea unei baze materiale corespunzătoare;
- gestionarea corespunzătoare a timpului de lucru.

VI.3. IPOTEZA DE LUCRU

Pornind de la obiectivele propuse, am formulat următoarea *ipoteză*:

Dacă voi folosi preponderent metodele interactive care să corespundă necesităților și nivelului grupei de copii, *atunci* vor exista diferențe semnificative între grupul experimental și grupul de control în ceea ce privește dezvoltarea limbajului, a gândirii și a imaginației.

VI.4. METODE DE CERCETARE

Prezenta lucrare se dorește a fi o încercare de a verifica și confirma valoarea metodelor interactive de grup în dezvoltarea copilului preșcolar sub toate aspectele, în general și în dezvoltarea vorbirii, în special. Pentru aceasta s-a urmărit asigurarea premiselor necesare documentării, a condițiilor și instrumentelor de lucru, precum și îmbinarea celor mai eficiente metode de cercetare.

Unele metode ocupă un loc important, fiind folosite cu precădere, în timp ce altele sunt aduse în prim plan numai în anumite momente, cu scopul de a determina, măsura sau evalua mai precis nivelul de dezvoltare a limbajului preșcolarilor.

Metodele de cercetare folosite sunt:

- observația
- convorbirea
- metoda experimentului psihopedagogic
- metoda analizei produselor activității copiilor
- metoda testelor (probelor) pedagogice
- metode statistice (de măsurare a datelor)

❖ **Metoda observației**

Constă în urmărirea faptelor, așa cum se desfășoară ele în condiții obișnuite, cu scopul sesizării aspectelor esențiale comune sau diferențiator.

În cadrul activităților am observat modul de participare al copiilor, capacitatea de efort intelectual, ritmul de lucru, interesul, îndemânarea, curiozitatea, influența aprecierilor.

Am aplicat această metodă pe tot parcursul cercetării, atât în etapa constatativă, pentru cunoașterea colectivului de copii, a nivelului de dezvoltare a unor deprinderi, a nivelului de

cunoștințe și a nivelului de dezvoltare a limbajului, cât și în cea experimental-aplicativă și evaluativă, urmărind comportamentul copiilor, reacțiile lor, performanțele și reușitele obținute în cadrul activităților . Datele observate le-am notat în fișele de observație psiho-pedagogice ale copiilor, însoțite de aprecieri , concluzii, propuneri.

❖ **Metoda convorbirii**

Constă într- o anchetă pe bază de dialog între cercetător și subiecții supuși investigației, în vederea culegerii unor date în legătură cu fenomenele urmărite, și se bazează pe un plan și întrebări elaborate anterior.

Această metodă s-a adăugat observării ,spre a completa documentarea necesară prin informații obținute în mod direct. Astfel, convorbirile cu părinții axate pe anumite teme au oferit informații despre mediul familial, statutul părinților, sănătatea și evoluția copiilor, iar convorbirile cu copiii, provocate la nevoie, au relevat capacități, interese, calități ale acestora, precum și curențe de limbaj, trăsături ale personalității. Răspunsurile la întrebările formulate au fost consemnate.

Metoda convorbirii va fi aplicată în toate etapele cercetării , iar răspunsurile copiilor vor fi consemnate în fișele lor individuale.

❖ **Metoda experimentului psihopedagogic**

Metoda experimentului, metoda de bază a cercetării de față, „*presupune crearea unor situații noi, prin introducerea unor modificări în desfășurarea acțiunii educaționale cu scopul verificării ipotezei care a declanșat aceste inovații*” (Drăgan I., Nicola I., p.38).

În cadrul experimentului, am avut în vedere factorii intelectuali și nonintelectuali care influențează evoluția preșcolarilor.

În ceea ce privește factorii intelectuali, am fost preocupată în a stimula interesul preșcolarilor pentru experiențe de învățare ce dezvoltă capacitatea cognitivă complexă de gândire critică.

Termenul de „**gândire critică**” a fost aplicat abordării care încurajează abilitățile cognitive superioare.

Sensurile sintagmei de „ **gândire critică** ” pot fi:

- gândirea critică constă din procesul mental de analiză și evaluare a informației, mai ales afirmații sau propoziții pretinse de unii oameni a fi adevărate. Ea presupune un proces de reflecție asupra înțelesului acestor afirmații, examinând dovezile și raționamentul oferit și judecând faptele;

- gândirea critică este tipul de gândire care se structurează pe baza evaluării atente a premiselor și dovezilor și care formulează concluzii cât mai obiective luând în considerare toți factorii relevanți și utilizând toate procedeele logice valide.

Abilitățile de gândire critică sunt:

- înțelegerea sensului unei propoziții;
- judecarea ambiguității;
- evaluarea întemeierii unei concluzii inductive;
- evaluarea acceptabilității.

Valențele gândirii critice sunt:

- stă la baza citirii, scrierii, vorbirii și ascultării – elemente de bază ale comunicării;
- joacă un rol important în schimbarea socială;
- ajută la descoperirea erorilor și prejudecăților;
- este o cale de a descoperi adevăruri trunchiate;
- dorința de a schimba un punct de vedere pe măsură ce examinăm și reexaminăm idei ce par evidente.

Gândirea critică este un proces complex care începe cu asimilarea cunoștințelor, cu dobândirea de operații și procese mentale de procesare a informațiilor și continuă cu formarea de credințe și convingeri care fundamentează adoptarea unor decizii și se finalizează prin manifestarea unor comportamente adaptative adecvate și eficiente.

A gândi critic înseamnă:

- a deține cunoștințe valoroase și utile și a avea convingeri și credințe întemeiate pe acestea;
- a-ți forma opinii independente și a accepta ca ele să fie supuse evaluării (criticii);
- a supune propriile idei și ideile altora unui scepticism constructiv;
- a construi argumente suficiente care să confere consistență propriilor opinii;
- a manifesta toleranță, flexibilitate și respect;
- a învăța cum să gândești eficient evaluând și testând mai multe soluții.

Copiii care sunt receptivi, curioși, gânditori independenți, bine informați, activi mintal, vorbitori buni, profunzi, conștienți de valoarea lor, creativi, pasionați pentru nou și soluții noi înseamnă că au șanse să devină gânditori critici.

Gândirea critică este un proces activ, coordonat, complex, asemănător cititului și scrisului, vorbitului și ascultatului, care implică procese de gândire, care încep cu acumularea activă a informațiilor ce se termină cu luarea de decizii bine argumentate. De asemenea, gândirea critică este un produs, adică un punct la care ajunge gândirea noastră, în care gândim

critic, ca o modalitate firească de a interacționa cu ideile și informațiile.

Condițiile pentru promovarea gândirii critice și pentru dezvoltarea simțului critic sunt:

- încurajarea copiilor pentru explorarea gândurilor, ideilor, convingerilor și experiențelor, formularea acestora în propriile cuvinte, comunicarea reflexivă cu ceilalți;
- copiii trebuie lăsați să speculeze, să creeze, să afirme diverse lucruri care par fără sens la început, dar interesante prin perfecționarea sau schimbarea perspectivei într-un context caracterizat de încurajare și productivitate;
- acordarea permisiunii de a face speculații va conduce la o diversitate de opinii și idei care trebuie acceptate, altfel am limita gândirea copiilor reintroducând mitul răspunsului unic;
- implicarea activă a copiilor în procesul de învățare trebuie promovată permanent deoarece este un element esențial al gândirii critice;
- gândirea se desfășoară cel mai bine într-o atmosferă lipsită de riscuri, în care ideile sunt respectate. De aceea, cadrul didactic va trebui să demonstreze că și ideile neobișnuite fac parte din procesul de gândire, iar ridiculizarea ideilor nu va fi tolerată, deoarece aceasta sufocă gândirea prin inducerea unui sentiment de risc personal;
- respectarea de către educator a ideilor și convingerilor copiilor îi determină pe aceștia să aibă mai mult respect pentru propria lor gândire și față de procesul de învățare în care sunt implicați. Trebuie acordată încredere în capacitatea fiecărui copil de a gândi critic;
- este esențial să le comunicăm copiilor că opinia lor are valoare, că gândirea lor critică este apreciată, iar opiniile lor contribuie la o mai bună înțelegere a concluziilor discutate. Pe măsură ce își dezvoltă capacitatea de a gândi critic, copiii le sporește capacitatea de exprimare orală, coerentă și convingătoare a gândurilor, autonomia în gândire (respect pentru ideile lor și ale altora), logică, găsirea și acceptarea alternativelor, formularea de judecăți și practicarea unei gândiri constructive.

În concluzie, **a gândi critic înseamnă:**

- a fi curios;
- a pune întrebări și a căuta sistematic răspunsuri;
- a stabili cauze și implicații;
- a cultiva un scepticism politic;
- a găsi alternative;
- a întreba „ce ar fi dacă?”;
- a ține seama de argumentele celorlalți, a le analiza logic;
- a realiza asocieri între ceea ce a fost învățat și propriile experiențe;

- a analiza cauzele și efectele, a imagina soluții.

Gândirea eficientă se dezvoltă prin munca în colaborare, ceea ce înseamnă lucrul în perechi, pe grupe. Munca în colaborare este eficientă dacă are loc trecerea de la respectul față de ideile altora la încredere în sine, trecerea de la concret la abstract, de la gândirea intuitivă bazată pe exprimarea unor opinii fără a reflecta asupra lor la gândirea logică care susține anumite concluzii bazate pe premise, abordarea lucrurilor din mai multe perspective.

Factorii nonintelectuali au un rol important în susținerea dorinței de cunoaștere a copiilor. Copiii motivați pentru situațiile de învățare sunt caracterizați de o energie puternică și de perseverență în muncă, adoptând o atitudine pozitivă față de activitatea de învățare.

Prin intermediul acestei metode am stabilit condiții de desfășurare a experimentului, după cum urmează:

- documentarea teoretică (indicațiile „Curriculum-ului pentru învățământul preșcolar”, precizări metodologice privind strategiile de învățare interactivă);
- testarea copiilor pentru identificarea nivelului de pregătire;
- identificarea factorilor experimentali și stabilirea strategiei de desfășurare a experimentului.

❖ *Metoda testelor*

„Testul este un instrument constituit dintr-o probă elaborată în vederea înregistrării prezenței (sau absenței) unui fenomen psihic, a unui comportament sau reacție la un stimul dat. Pentru ca proba să răspundă cerințelor unui test trebuie standardizată și etalonată”.(Roșca M, p.19)

„Standardizarea presupune precizarea unor reguli și cerințe privitoare la administrarea testului, înregistrarea și evaluarea rezultatelor lui, cum ar fi instructajul înainte de administrare, stabilirea modalităților de răspuns și a felului în care se va face evaluarea rezultatelor.

„Etalonarea constă în elaborarea unei scări, considerată ca etalon, la care vor fi apoi raportate rezultatele individuale și în funcție de care se va face măsurarea și evaluarea acestora.” (Drăgan I, Nicola I, p.54)

Am aplicat teste docimologice pentru evaluarea nivelului de pregătire al preșcolarilor din perspectiva capacității de receptare a mesajului oral și de comunicare orală și a nivelului de structurare și operare a capacității de gândire critică.

Această metodă am utilizat-o datorită caracterului său esențial, ca instrument de

măsurare a randamentului școlar, cu ajutorul testului docimologic reușind să exclud o apreciere subiectivă și globală.

Testul docimologic este o alternativă de eficientizare a examinării tradiționale. Testul este o probă standardizată care asigură o obiectivitate mai mare în procesul de evaluare. Prin testare verificăm în ce măsură sunt satisfăcute obiectivele din învățământul preșcolar, circumscrise obiectivelor educației. Testele docimologice presupun o muncă meticuloasă de pregătire, iar secvențele procedurale sunt stricte. Ele permit standardizarea condițiilor de examinare, a modalităților de notare, aducând un spor de obiectivitate. În același timp, ele prezintă o triplă identitate: identitatea de conținut, identitatea condițiilor de aplicare și identitatea criteriilor de apreciere. Aceste instrumente de evaluare au următoarele caracteristici: conțin probe cu itemi ce permit determinarea gradului de însușire a noțiunilor de către copii sau a nivelului de dezvoltare a unor capacități; sunt instrumente evaluative care se aplică numai în cadrul obișnuit de desfășurare a activităților didactice și nu în condiții de laborator. Elaborarea unui test docimologic constituie o activitate dificilă și presupune parcurgerea mai multor etape:

- a) precizarea obiectivelor;
- b) documentarea științifică;
- c) avansarea unor ipoteze;
- d) experimentarea testului;
- e) analiza statistică și ameliorarea testului.

❖ *Metoda produselor activității copiilor*

Produsele activității copiilor sunt obiectivări ale muncii lor, în cadrul activităților din grădiniță, sub atenta îndrumare a educatoarei. Toate acestea se caracterizează printr-un randament obiectivat sub diferite forme comportamentale, care oferă prilejul cunoașterii personalității copiilor. În funcție de tema aleasă, cercetătorul poate declanșa în mod intenționat un anumit gen de activitate, produsele ei urmând a fi analizate și studiate. Produsele muncii copiilor sunt analizate, studiate și corectate cu observațiile desprinse, prin ansamblul celorlalte metode de investigare folosite.

❖ *Metode statistice*

Trăsăturile și însușirile psihice, cunoștințele asimilate și capacitățile formate nu pot fi sesizate nemijlocit, ci doar indirect prin obiectivarea lor în comportamente, pentru a putea fi măsurate și exprimate cantitativ.

Cele mai utilizate metode de măsurare în cercetarea pedagogică sunt:

- numărarea- constă în consemnarea prezenței sau absenței unei particularități obiectivate în comportament;
- clasificarea – constă în așezarea într-o anumită ordine , crescătoare sau descrescătoare, iar locul ocupat de subiect în șir reprezintă rangul acestuia și îi corespunde un număr de ordine;
- compararea- constă în raportarea mărimii ce urmează să fie măsurată, la mărimea teoretică sau totală;
- măsurarea- constă în atribuirea unor indici numerici fenomenelor investigate.

Întocmirea tabelor de rezultate se face imediat după efectuarea observației și consemnarea datelor în fișe , după administrarea unor probe și înregistrarea performanțelor după operațiile de măsurare. Se pot întocmi tabele analitice unde sunt consemnate rezultatele individuale ale subiecților investigați, în ordine alfabetică, iar în dreptul lor , rezultatul măsurării , exprimat în cifre și tabele sintetice realizându-se o grupare a datelor măsurate, făcându-se abstracție de numele subiecților.

Reprezentările grafice, la care pe ordonată se notează frecvența în cifre absolute sau procente, de jos în sus, iar pe abscisă, intervalele de măsurare, în ordine crescătoare, de la stânga la dreapta. Reprezentările grafice prezintă sintetic rezultatele globale ale cercetării.

Calcularea unor indici statistici- Statistica matematică oferă posibilitatea de a sintetiza rezultatele și de a le exprima cu ajutorul unui număr, ajungându-se la calcularea unor indici statistici. În studiul de față am aplicat metodele statistico- matematice în etapa constatativă și în cea evaluativă, pentru a prelucra, interpreta , aprecia și compara rezultatele obținute de copii în urma probelor aplicate.

În concluzie, putem spune că toate metodele de cercetare sunt valoroase, fiecare contribuind în mod specific la cunoașterea, evaluarea și ameliorarea proceselor abordate.

Lucrarea de față este rodul unei **cercetări pedagogice de tip constatativ-ameliorativ**, și s-a desfășurat în trei etape, fiecare cu obiective specifice și un timp optim de desfășurare.

VI.5. APLICAREA METODEI EXPERIMENTALE

Experimentul s-a realizat pe un grup experimental format din 23 de preșcolari din Grupa mijlocie „B” și pe un grup de control format din 27 de preșcolari din Grupa mijlocie „A”, de la Grădinița nr. 36 din Brașov, în anul școlar 2012- 2013.

În tabelul următor se regăsește structurarea pe sexe a numărului de preșcolari care au frecventat grădinița, atât în grupul experimental, cât și în cel de control.

Grupul experimental			Grupul de control			
Nr. fete	Nr. băieți	Nr. preșcolari care au frecventat grădinița	Nr. fete	Nr. băieți	Nr. preșcolari care au frecventat grădinița	
13	10	23	14	13	27	
Procentaj	57%	43%	100%	52%	48%	100%

Tabel nr. 1 – Structurarea pe sexe a preșcolarilor din cele două grupuri

Grupul experimental cuprins în experiment nu este omogen din punctul de vedere al vârstei împlinite la intrarea în grupa mijlocie. Astfel, din 23 de preșcolari 17 aveau 4 ani la începutul anului școlar 2012- 2013, 3 copii au împlinit 4 ani până la sfârșitul anului 2012, iar 3 copii au împlinit vârsta de 4 ani în primele trei luni ale anului 2013.

Grupul de control din cadrul experimentului este omogen ca vârstă, toți preșcolarii încadrându-se la nivelul de vârstă corespunzător grupei mijlocii.

Toți preșcolarii cuprinși în experiment, atât cei din grupul experimental, cât și cei din grupul de control, prezintă o dezvoltare psiho- fizică normală, corespunzătoare vârstei.

În tabelele următoare sunt prezentate sintetic câteva date referitoare la preșcolarii din cele două grupuri.

Grupul experimental													
Număr copii	Nivelul de pregătire al părinților				Tipul familiei		Atmosfera și climatul familial		Număr de copii în familie			Dezvoltarea fizică și starea de sănătate	
	Tata		Mama		Biparentală	Monoparentală	Armonic	Tensiuni	1	2	3	Normală	Sensibilități
	Studii superioare	Studii medii	Studii superioare	Studii medii									
	7	16	10	13	21	2	22	1	16	6	1	23	-

Tabel nr. 2 – Date generale ale grupului experimental

Grupul de control													
Număr copii	Nivelul de pregătire al părinților				Tipul familiei		Atmosfera și climatul familial		Număr de copii în familie			Dezvoltarea fizică și starea de sănătate	
	Tata		Mama										
	Studii superioare	Studii medii	Studii superioare	Studii medii	Biparentală	Monoparentală	Armonie	Tensiuni	1	2	3	Normală	Sensibilități
	9	18	11	16	27	-	27	-	20	7	-	24	3

Tabel nr. 3 – Date generale ale grupului de control

Variabile independente:

- o metodele interactive de grup utilizate în cadrul experimentului

Variabile dependente:

- o dezvoltarea vorbirii la preșcolarii de nivel I

VI.6. ETAPELE CERCETĂRII

Experimentul este o metodă ce presupune crearea unei situații noi, prin modificări în desfășurarea acțiunii educaționale. Intervenția cercetătorului se întemeiază pe presupunerea că inovația va conduce la obținerea unui randament mai bun în urma desfășurării acțiunii respective.

În desfășurarea experimentului se parcurg trei etape:

1. **etapa pregătitoare, inițială**, în care sunt studiate condițiile în care se va desfășura , se stabilește inovația ce se va introduce și se precizează strategia aplicării ei;
2. **etapa experimentală**, ce constă în desfășurarea propriu-zisă a experimentului;
3. **etapa de evaluare, finală**, în care se înregistrează și măsoară rezultatele experimentului. Pe baza lor se stabilesc diferențele între datele constatate în finalul experimentului.

Experimentul se poate desfășura sub două forme: natural sau în condiții de laborator. În acest studiu am folosit experimentul natural, în condiții normale de activitate.

VI.6.1. ETAPA INIȚIALĂ

Etapa inițială/ constatativă reprezintă faza prealabilă intervenției factorului experimental, când se realizează testarea inițială, evaluarea predictivă ce vizează cunoașterea nivelului de realizare a obiectivelor studiului din etapa anterioară experimentului. Sunt înregistrate date referitoare la variabilele implicate înaintea experimentării și se stabilește strategia desfășurării experimentului.

În această etapă a cercetării am aplicat teste docimologice pentru evaluarea nivelului de pregătire din perspectiva capacității de receptare a mesajului oral și de comunicare orală, a nivelului de structurare și operare a capacității de gândire critică.

În continuare, voi prezenta conținutul testelor de evaluare inițială, concluziile desprinse din analiza rezultatele obținute de copii, precum și setul de măsuri ameliorative.

Testarea inițială a nivelului de dezvoltare a capacității de receptare a mesajului oral

Proba de evaluare inițială nr. 1

- **Scopul:** verificarea nivelului de cunoștințe din perspectiva capacității de receptare a mesajului oral
- **Tehnica aplicată:** test docimologic
- **Evaluare:** conform descriptorilor de performanță
- **Obiective operaționale:**
  - O₁- să răspundă corect la întrebările referitoare la povestea audiată: „Greșeala Cumințică”;
  - O₂- să alcătuiască o propoziție pe baza imaginii prezentate;
  - O₃- să repete două versuri după educatoare fără greșeală;
  - O₄- să încheie propozițiile enunțate de educatoare prin adăugarea cuvântului potrivit.

1. Răspunde la întrebări:

- a) Cum se numește povestea pe care ai ascultat-o?
- b) Cum o cheamă pe fetița căreia i se spune în poveste Cumințica?
- c) Ce greșeală a făcut Cumințica?

2. Privește imaginea și alcătuiește o propoziție.

Fig. 1- Scenă din povestea „Pinocchio” de Carlo Collodi

3. Repetă după mine:

„Desenăm și flori și stele
Cu creionul potrivit”.

4. Ascultă cu atenție și completează cu cuvântul potrivit:

- a) Peștii înoată în...
- b) Păsările zboară în...
- c) Oamenii văd cu...
- d) Calul are patru...

• **Descriptori de performanță**

Itemi	Comportament atins	Comportament în dezvoltare	Comportament ce necesită sprijin
I ₁	Răspunde corect la toate întrebările.	Răspunde corect la două întrebări și cu sprijinul educatoarei la una dintre întrebări.	Răspunde la o întrebare și cu sprijin la celelalte două întrebări.
I ₂	Alcătuiește o propoziție dezvoltată fără sprijinul educatoarei.	Alcătuiește o propoziție simplă fără sprijinul educatoarei.	Alcătuiește o propoziție simplă cu sprijinul educatoarei.
I ₃	Repetă versurile după educatoare fără nici o greșeală.	Repetă primul vers după educatoare și are nevoie de ajutor pentru următorul vers.	Repetă primele cuvinte din primul vers și are nevoie de sprijin pentru următoarele.
I ₄	Completează cu cuvinte potrivite toate cele trei	Completează cu cuvinte potrivite două dintre	Completează cu cuvântul potrivit una dintre

Item	Comportament atins	Comportament în dezvoltare	Comportament ce necesită sprijin
	propoziții.	propoziții, pentru a treia necesitând sprijin.	propoziții, pentru celelalte două având nevoie de ajutor.

Testarea inițială a nivelului de dezvoltare a capacității de exprimare orală

Proba de evaluare inițială nr. 2

- **Scopul:** verificarea nivelului de cunoștințe din perspectiva capacității de exprimare orală
- **Tehnica aplicată:** test docimologic
- **Evaluare:** conform descriptorilor de performanță.
- **Obiective operaționale:**

O₁- să alcătuiască propoziții cu reprezentările din imaginile prezentate;

O₂- să numească obiecte/ ființe care zboară;

O₃- să precizeze cuvinte cu sens opus (antonime) pentru cuvintele date;

O₄- să povestească ce a desenat în cadrul probei „fereastra de aur”.

1. Privește cu atenție imaginile. Spune ce știi despre ele.

2. Numește toate obiectele/ ființele care zboară.

(Obiecte care zboară sunt: avionul, elicopterul, parașuta, planorul, balonul...)

Ființe care zboară sunt: păsările, insectele, liliecii...)

3. Eu spun așa, tu spui invers:

- a) Fetița este *veselă*./...
- b) Casa e *mare*./...
- c) Apa este *caldă*./...

4.Proba „fereastra de aur” (Ursula Șchiopu):

Se prezintă copilului o fereastră desenată și colorată în galben, decupată în așa fel încât să se poată deschide cele două geamuri. I se cere să o deschidă și să deseneze în deschizătura ferestrei ceea ce vede el în acel moment, prin acea fereastră. La sfârșit i se cere copilului să povestească ce a desenat.

• Descriptori de performanță:

Item	Comportament atins	Comportament în dezvoltare	Comportament ce necesită sprijin
I ₁	Alcătuiește propoziții cu toate cele patru reprezentări, fără sprijinul educatoarei.	Alcătuiește propoziții cu două- trei reprezentări, cu sprijinul educatoarei.	Alcătuiește propoziții cu o reprezentare, cu sprijinul educatoarei.
I ₂	Numește 3-4 obiecte/ ființe care zboară fără sprijinul educatoarei.	Numește 2-3 obiecte/ ființe care zboară cu sprijinul educatoarei.	Numește 1-2 obiecte/ ființe care zboară cu sprijinul educatoarei.
I ₃	Precizează cuvintele cu sens opus pentru cele trei cuvinte date fără sprijinul educatoarei.	Precizează cuvinte cu sens opus pentru două cuvinte date cu sprijinul educatoarei.	Precizează un cuvânt cu sens opus cu sprijinul educatoarei.
I ₄	Desenează în deschizătura ferestrei și povestește ce a desenat fără ajutor din partea educatoarei.	Desenează în deschizătura ferestrei singur și povestește ce a desenat cu ajutor din partea educatoarei.	Desenează în deschizătura ferestrei cu ajutor și verbalizează cu sprijinul educatoarei.

Interpretarea rezultatelor testării inițiale:

Tabelele următoare reflectă rezultatele obținute la cele două probe de evaluare inițială de către preșcolarii din grupul experimental și din grupul de control.

Notă: Comportament atins- A

Comportament în dezvoltare- D

Comportament ce necesită sprijin- S

Nr. crt.	Numele și prenumele elevului	Evaluare inițială					
		Proba nr.1			Proba nr. 2		
1.	A.A.	A			A		
2.	B.M.			S			S
3.	B.C.		D				S
4.	B.A.			S			S
5.	C.D.		D			D	
6.	C.A.		D			D	
7.	C.B.	A			A		
8.	F.T.		D			D	
9.	G.S.	A			A		
10.	I.D.		D			D	
11.	L.R.	A			A		
12.	M.D.	A				D	
13.	M.M.	A			A		
14.	P.N.			S			S
15.	P.T.	A			A		
16.	P.M.	A			A		
17.	R.L.	A			A		
18.	S.C.		D			D	
19.	S.A.	A			A		
20.	T.D.		D			D	
21.	T.V.		D			D	
22.	V.D.	A			A		
23.	Z.S.	A			A		

Tabel nr. 4 – Prezentarea analitică a evaluării inițiale la grupul experimental

Nr. crt.	Numele și prenumele elevului	Evaluare inițială					
		Proba nr.1			Proba nr. 2		
1.	A.C.	A			A		
2.	B.A.	A				D	
3.	B.M.		D			D	
4.	C.A.	A			A		
5.	C.A.	A			A		
6.	C.R.		D			D	
7.	D.L.		D			D	
8.	G.I.	A			A		
9.	H.T.		D			D	
10.	I.M.	A			A		
11.	M.R.	A			A		
12.	M.S.		D			D	
13.	M.A.	A			A		
14.	N.S.		D			D	
15.	N.I.	A			A		
16.	P.A.		D			D	
17.	R.R.			S			S
18.	R.X.		D			D	
19.	S.R.		D			D	
20.	S.D.	A			A		
21.	S.M.	A			A		
22.	S.B.	A			A		
23.	T.M.	A			A		
24.	U.R.		D			D	
25.	V.G.			S			S
26.	V.B.	A			A		
27.	Z.I.		D				S

Tabel nr. 5 – Prezentarea analitică a evaluării inițiale la grupul de control

Comportamente	Grupul experimental		Grupul de control	
	Proba 1	Proba 2	Proba 1	Proba 2
Comportament atins	12	11	14	13
Comportament în dezvoltare	8	8	11	11
Comportament ce necesită sprijin	3	4	2	3

Tabel nr. 6- Prezentarea sintetică a rezultatelor evaluării inițiale la cele două grupuri

Comportamente	Grupul experimental		Grupul de control	
	Proba 1	Proba 2	Proba 1	Proba 2
Comportament atins	52%	48%	52%	48%
Comportament în dezvoltare	35%	35%	41%	41%
Comportament ce necesită sprijin	13%	17%	7%	11%

Tabel nr. 7- Procentajul calificativelor pentru fiecare probă a evaluării inițiale la cele două grupuri

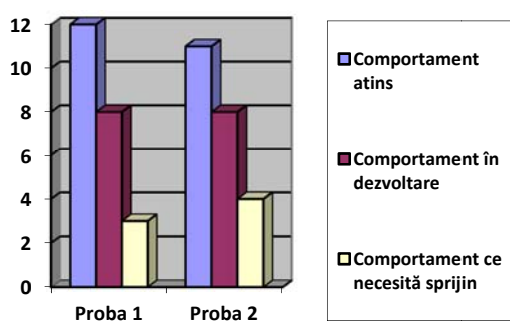

Fig. 2- Reprezentarea histografică a rezultatelor din etapa constatativă la grupul experimental

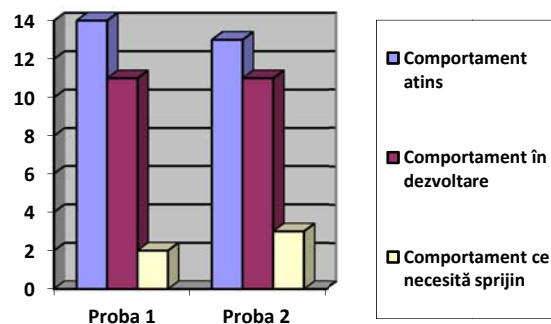

Fig. 3- Reprezentarea histografică a rezultatelor din etapa constatativă la grupul de control

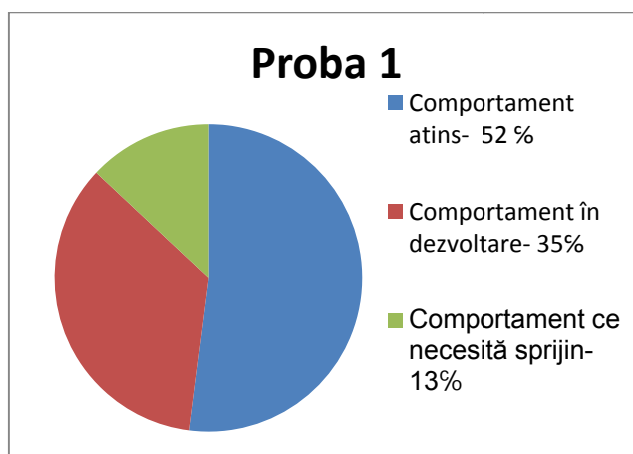

Fig. 4 a)- Diagrama areolară a rezultatelor din etapa constatativă la grupul experimental

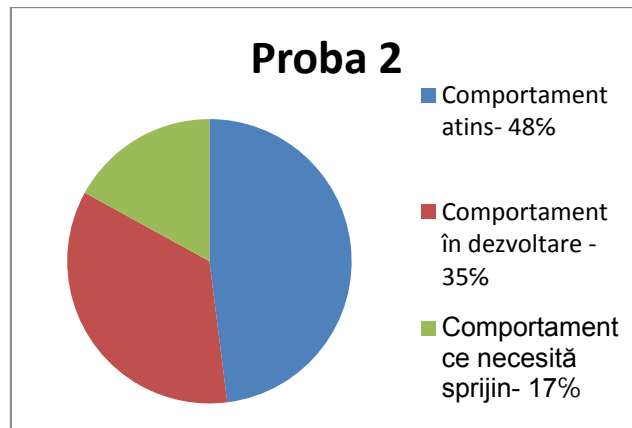

Fig. 4 b)- Diagrama areolară a rezultatelor din etapa constatativă la grupul experimental

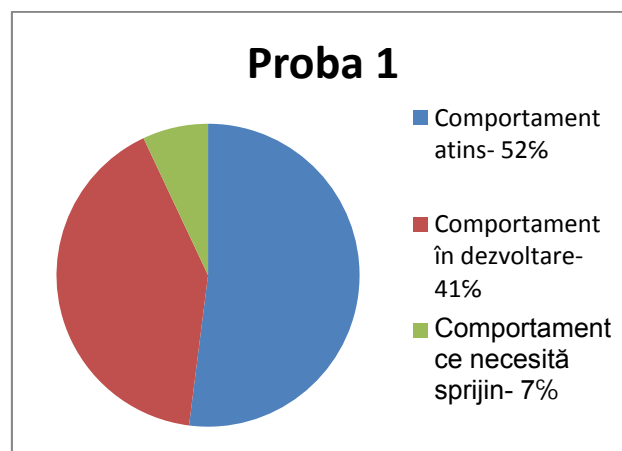

Fig. 5 a)- Diagrama areolară a rezultatelor din etapa constatativă a grupului de control

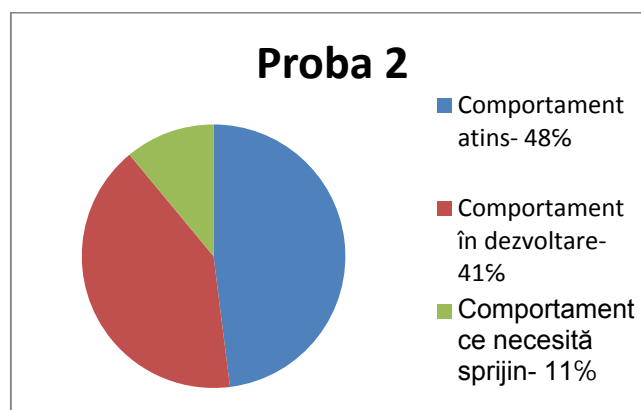

Fig. 5 b)- Diagrama areolară a rezultatelor din etapa constatativă a grupului de control

La vârsta preșcolară limbajul prezintă noi valențe și îi permite copilului să realizeze relații complexe cu adulții și cu ceilalți copii, să-și organizeze activitatea psihică, să-și exprime ideile și stările interioare, dar și să înțeleagă și să acumuleze informații. Prin

intermediul limbajului copilul își dezvoltă propria sa experiență și mai cu seamă învață din experiența altora. Cu ajutorul limbajului se formează și se organizează sisteme în care sunt integrate cunoștințele, ceea ce contribuie la sistematizarea și complicarea condițiilor interioare de formare a personalității.

Din datele furnizate de etapa inițială, rezultă că posibilitățile de dezvoltare psihică sunt promițătoare, că pe baza probelor de verificare aplicate copiilor aflați la începutul preșcolarității, se pot elabora strategii didactice adecvate de stimulare a proceselor de cunoaștere, de dezvoltare a gândirii și limbajului, de cultivare a afectivității, a conduitei voluntare, a motivației adecvate vârstei, deci a întregii personalități, aflate în cea mai dinamică și productivă perioadă formativă – vârsta marilor achiziții.

Analizând rezultatele testării inițiale, am constatat că pregătirea preșcolarilor din grupul experimental de a recepta mesajul oral și de a se exprima oral prin intermediul metodelor și tehnicilor interactive este favorabilă, în consecință am notat următoarele observații:

- cei mai mulți dintre copii au auzul fonematic suficient dezvoltat, ceea ce reprezintă un suport pentru receptarea și pronunțarea corectă a fonemelor, identificarea sunetelor în cadrul cuvintelor, identificarea cuvintelor din structura propozițiilor;
- copiii demonstrează că au capacitatea de a înțelege semnificația globală a unui mesaj oral, însă întâmpină dificultăți în respectarea dreptului la replică a partenerului de dialog, ascultarea activă fiind deficitară;
- unii copii prezintă dificultăți în exprimarea corectă și logică a ideilor, în sesizarea intuitivă a construcției gramaticale corecte a unei propoziții ascultate;
- caracterul situativ al limbajului este prezent deoarece nu este suficient conturată percepția separării cuvântului de obiect;
- vocabularul activ este suficient dezvoltat pentru a permite o comunicare normală;
- sunt prezente în acțiunile copiilor conduite motorii nestabilizate, mișcări rigide, bruște în activități ce vizează folosirea mușchilor fini ai mâinii (activități practice și artistico-plactice), ce vor fi educate prin intermediul sarcinilor de învățare integrate metodelor și tehnicilor interactive;
- atenția voluntară este pasivă și difuză;
- se manifestă slab memoria logică, voluntară datorită lipsei de experiență;
- gândirea critică are caracter sumar, însă se va dezvolta prin intermediul sarcinilor de învățare incluse în componența strategiilor didactice bazate pe metodele și tehnicile

interactive.

Rezultatele probelor de evaluare indică nivelul bun al cunoașterii și utilizării unor noțiuni de limba română.

În această situație, pentru ca fiecare copil să învețe și succesul obținut să ducă la creșterea nivelului de aspirație, am stabilit următoarele **măsuri de corectare**:

- aplicarea unor sarcini de învățare cu accent pe dezvoltarea auzului fonematic;
- diversificarea contextelor de comunicare orală pentru educarea comportamentului de ascultare activă;
- antrenarea în activități de grup, cu sarcini de învățare ce solicită exersarea elementelor de construcție a comunicării;
- diversificarea sarcinilor de învățare ce stimulează activizarea vocabularului;
- antrenarea atenției voluntare și a memoriei prin sarcini de învățare ce solicită gândirea critică;
- diversificarea și alternarea activităților de învățare pentru organizarea noțiunilor în sisteme coerente de gândire, verbalizare și acțiune.

VI.6.2. ETAPA EXPERIMENTALĂ

Etapa experimentală constă în desfășurarea propriu-zisă a experimentului.

Experimentul efectuat a urmărit achizițiile în planul comportamentelor cognitiv și social realizate la diferite tipuri de activități ce au inclus strategii didactice bazate pe metode și tehnici interactive.

Voi prezenta în continuare câteva metode și tehnici utilizate în activitățile cu preșcolarii din grupul experimental în cadrul temei anuale ***Cum este/ a fost și va fi aici pe Pământ?***

❖ **Schimbă perechea**

➤ **Definiție**

Schimbă perechea este o metodă de predare- învățare interactivă de grup care constă în rezolvarea sarcinii de lucru în pereche.

➤ **Obiectiv**

Stimularea comunicării și rezolvarea de probleme prin lucrul în pereche.

- **Material necesar**
- simboluri, cifre, litere pentru constituirea perechilor, scaunele.
- **Descrierea metodei**
- **Etape**
- 1. *Organizarea colectivului de copii:*
  - Se împarte colectivul de copii în două grupe egale care se așează în două cercuri concentrice pe scaune.
  - Împărțirea se face prin diferite modalități:
  - a) Se dau două feluri de simboluri (cățeluși mari și cățeluși mici, baloane roșii și baloane albastre, albinuțe și flori, etc.) câte unul pentru fiecare grup. Simbolurile fie se extreg dintr-un coșuleț, fie se împart de către un copil sau de educatoare. Un grup (cățelușii mici) se așează în interior, celălalt grup (cățelușii mari) se așează în exterior.
  - b) Se numără din doi în doi copiii, iar cei cu numărul 1 se așează în cercul din interior, în timp ce copiii cu numărul 2 se așează în exterior.
  - c) Dacă numărul copiilor este impar, educatoarea face pereche cu un copil.
- 2. *Comunicarea sarcinii didactice*
- Se comunică sarcina didactică sau problema propusă spre rezolvare copiilor.
- 3. *Activitatea în perechi*
  - Copiii lucrează în perechi. Ei formează perechea inițială.
  - La un semnal schimbă perechea copiii din cercul exterior, mutându-se spre dreapta pe scaunul următor.
  - Copiii din cercul interior rămân permanent pe loc.
  - Perechile se schimbă mereu când se dă o nouă sarcină de învățare, până se ajunge la partenerul de la început- perechea inițială.
- 4. *Prezentarea rezultatelor*
  - Copiii revin în cerc/ semicerc.
  - Se analizează ideile perechilor.
  - Educatoarea reține concluziile într-o schemă pe o foaie/ flipchart/ portofoliu/ jurnal.
- **Beneficiile metodei**
- Strategie nouă de predare- învățare în grup, de realizare modernă a obiectivelor curriculumului.
- Stimulează învățarea în perechi activizând întregul colectiv.
- Se aplică cu ușurină la vârsta preșcolară, la toate categoriile de activitate.
- Permite copiilor să lucreze în pereche cu fiecare coleg din grupă.

- Dezvoltă inteligențele multiple.
- Stimulează cooperarea și ajutorul reciproc.
- Educă toleranța și înțelegerea față de opinia celuilalt.
- Dezvoltă gândirea și operațiile ei, limbajul, atenția.

➤ **Familiarizarea cu metoda**

Joc de stimulare: „Ghicește ce facem!”

- Copiii sunt așezați în pereche formând două cercuri: unul interior, altul exterior.
- *Sarcina de învățare:* Să formeze pereche cu fiecare coleg din grupă simulând acțiuni de igienă a corpului.
- Copiii în pereche simulează acțiuni de îngrijire a părului.
- La semnalul „schimbă perechea”, copiii din cercul exterior se deplasează spre dreapta, formând pereche nouă și simulează acțiuni de igienă pentru altă parte a corpului.
- Jocul continuă până se epuizează sarcinile de învățare și/ sau copiii ajung la perechea inițială.
- La final, educatoarea înregistrează acțiunile de igienă simulate și denumite de fiecare pereche.
- Se precizează că jocul „schimbă perechea” va fi reluat și în alte activități.

(„Metode interactive de grup”, p.140)

➤ **Educarea limbajului- convorbire**

- *Tema activității:* „Fiecare pui are mama lui”
- *Obiectiv:* Deprinderea copiilor de a lucra în perechi pentru realizarea descrierii animalelor domestice, precum și enumerarea foloaselor pe care le aduc omului.
- *Material:* medalioane cu animale domestice adulte și pui, imagini reprezentând foloasele pe care le aduc acestea omului.

1. *Organizarea colectivului de copii:*

Jocul „Caută-ți mama!”

- Am împărțit colectivul de copii în două grupe egale; o grupă a primit medalioane cu animale domestice adulte, iar cealaltă grupă medalioane cu puii animalelor.
- La semnalul „fiecare pui are mama lui!”, fiecare „pui” își caută mama. S-au format astfel două cercuri: în cel din interior se află grupa „puilor”, în cel din exterior se află grupa „mamelor”.

2. *Prezentarea sarcinii de lucru și instructajul copiilor:*

- Comunicați între voi, în pereche, despre animalul domestic: aspect, hrană, foloase aduse omului.
- La comanda „fiecare mamă schimbă perechea!”, copiii din cercul exterior s-au deplasat un scaun spre dreapta și au format o nouă pereche cu „puiul” următor, având aceeași sarcină.

3. Activitatea în pereche:

- Am propus realizarea descrierii animalelor domestice, având ca sarcină completarea propoziției: „Oaia are...”, „Vaca este...”, „Calul este...”, „Porcul are...”
- Copiii au completat în perechi propozițiile cu cuvintele potrivite, adecvate descrierii animalelor domestice: ... doi ochi, ...două urechi, ...o gură, ...un nas, ...patru picioare, ...blândă, ...mare, ...sprinten, ...maro, ...rât, ...coada răsucită.
- La o nouă comandă, fiecare „pui” a schimbat perechea, respectând algoritmul de formare a noii perechi.
- Am formulat următoarea sarcină de învățare: precizarea foloaselor pe care le avem de la aceste animale, după modelul: Oaia ne dă...(lapte), De la oaie putem folosi...(lâna, carnea), Vaca ne dă...(lapte), De la vacă putem folosi...(carnea, pielea), Calul ne ajută să...(cărăm, arăm câmpul, ne deplasăm), De la cal putem folosi...(pielea, părul din coadă, carnea), De la porc putem folosi...(carnea, pielea).
- Am formulat apoi o nouă sarcină de lucru, dar nu înainte de a schimba perechea: „Cu ce se hrănesc/ cu ce hrănesc oamenii animalele domestice?”, așteptând răspunsuri de tipul: „Oaia mănâncă iarbă”, „Vaca se hrănește cu iarbă”, „Oamenii hrănesc vacile cu sfeclă, gulii, fân, lucernă”, „Caii pasc iarbă”, „Oamenii hrănesc caii cu ovăz, fân”, „Oamenii hrănesc porcii cu resturi de mâncare, cartofi, grăunțe, verdețuri”.

4. Analizarea rezultatelor și formularea concluziilor:

- La semnalul meu, toți copiii au format un cerc pentru desfășurarea jocului „Cum arată, ce foloase ne aduc și cu ce se hrănesc animalele domestice?”, copiii prezentând ideile descoperite în timpul lucrului în perechi.
- Am înregistrat ideile în *Jurnalul grupei* care a cuprins judecățile de valoare ale copiilor. Exemplu:

Oaia este un animal domestic care are doi ochi mici, două urechi mici, un bot cu gură mică, gât scurt, corp rotunjit, patru picioare scurte și o codiță scurtă. Are corpul acoperit cu blană de culoare albă, sau cu pete negre ori maro. Oaia se hrănește cu iarbă. Oamenii cresc oi pentru lapte, carne, lână. Din laptele de oaie se

obține brânză de diferite tipuri. Din lână se confecționează textile. Din piele se pot confecționa haine, geți, curele.

❖ **Ciorchinele**

➤ **Definiție**

Ciorchinele este o tehnică prin care se exersează gândirea liberă a copiilor asupra unei teme și facilitează realizarea unor conexiuni între idei deschizând căile de acces și actualizând cunoștințele anterioare.

➤ **Obiectiv**

- Integrarea informațiilor dobândite pe parcursul învățării în ciorchinele realizat inițial și completarea acestuia cu noi informații.
- Tehnica contribuie la organizarea reprezentărilor.
- Exersează capacitatea copiilor de a înțelege un anumit conținut.

➤ **Descrierea metodei**

- Este o metodă care se poate organiza frontal, pe grupe sau individual.
- La grupele de nivel I, modul de lucru specific metodei este cel frontal.
- Această tehnică poate fi modificată în funcție de tipul lecției, nivelul copiilor, creativitatea educatoarei.
- Metoda poate fi introdusă în diferite etape ale activității.
- Se combină cu alte metode și tehnici.
- În funcție de obiectivele activității se stabilește conținutul ce se va regăsi în componența ciorchinului sau invers.
- Prin lecturarea unui text literar pot fi verificate și corelate ideile emise de copii dar și adăugarea informațiilor noi de alt tip, cum ar fi: cuvinte noi, curiozități, versuri, rebusuri, labirinturi, și se mulează perfect într-o activitate de convorbire, sau la începutul și pe parcursul unui proiect pentru a reactualiza și sintetiza cunoștințele copiilor despre un subiect și completarea lor cu altele noi.
- Ciorchinele se poate realiza în activități de observare

➤ **Familiarizarea copiilor cu ciorchinele**

Jocul "Să ne jucăm de-a ciorchinele"

- *Materiale necesare* : carton colorat, foarfeci, șabloane, carton presat, autocolantă, carioci.
- *Tehnica de lucru* : desen după șablon, decupare, așezare.

- Se pregătește tabla de joc. Pe suprafața ei se lipește o autocolantă.
- Din carton colorat se decupează conturul unor cercuri sau ovale, flori sau frunze, insecte, păsări, animale, etc., folosind culori diferite pentru fiecare categorie/ domeniu/ informație adecvată temei.
- Din carton presat se decupează mai multe săgeți de lungimi, lățimi și culori corespunzătoare materialului anterior.
- Se execută, împreună cu copiii, un exercițiu simplu de realizare a unui ciorchine folosind tabla de joc, simbolurile și săgețile pentru a se familiariza cu tehnica.
- La început, se folosesc numai aceste materiale, demonstrând și explicând copiilor corelațiile, rolul săgeților scurte și al celor lungi (cele scurte fac legătura între ideile din aceeași categorie, cele lungi între idei și temă).
- Pentru ca toți copiii să înțeleagă algoritmul, se realizează un ciorchine simplu, la îndemâna lor, folosind jetoane, desene, obiecte.
(„Metode interactive de grup”, p.203)

➤ **ALA- Știință : "Mijloace de transport"**

- **Obiectiv :** Recunoașterea și denumirea mijloacelor de transport ; clasificarea acestora după mediul în care circulă și aranjarea în *ciorchine*.
- **Etape :**
- **Comunicarea sarcinii de lucru :** Copiii au avut sarcina de a selecta și de a lipi imaginile cu mijloacele de transport puse la dispoziție în mediul corespunzător.
- **Activitate individuală:** Copiii au lucrat individual, fiecare având la dispoziție imagini cu mijloace de transport și mediul în care circulă : mașină, tren, camion, bicicletă – uscat (șosea, cale ferată) ; vapor, barcă, șalupă, canoe- apă (râu, mare, ocean) ; avion, elicopter, balon cu aer cald, parașută- aer.
- **Activitate în perechi :** Copiii au fost grupați în perechi în funcție de mediul pe care l-au avut de completat. Fiecare din cei doi copii a confruntat realizarea lui cu cea a colegului, completând ciorchinele cu eventualele mijloace de transport omise, apoi au discutat pe marginea tabloului lor.
- **Activitate în grupuri :** Fiecare pereche și-a prezentat ciorchinele unei alte perechi, având sarcina de a argumenta alegerile făcute. Exemplu : "Am așezat mașina pe șosea

pentru că are patru roți și se deplasează pe uscat." ; "Am lipit șalupa pe râu pentru că aceasta se deplasează pe apă." ; "Am pus parașuta pe cer pentru că ea zboară în aer."

- **Activitate frontală :** la sfârșitul activităților de la centre, fiecare centru a prezentat realizările sale, copiii de la centru *Știință*, prezentând ciorchinele realizate și răspunzând la întrebările formulate de copiii din celelalte centre.

În cadrul temei anuale de studiu "*Când/ cum și de ce se întâmplă ?*" am abordat și alte metode interactive, pe care le voi prezenta în continuare.

❖ **Piramida**

➤ **Definiție**

Piramida este o metodă interactivă de grup prin care se exersează deprinderea de cooperare, inițiativă și creativitatea copiilor.

➤ **Obiectiv**

Dezvoltarea capacității de a "sintetiza" principalele probleme, informații, idei ale unei teme date sau unui text literar.

➤ **Materiale necesare**

- Benzi/ panglici de lungimi diferite împărțite în pătrate de diferite culori sau nuanțe ale aceleiași culori.

➤ **Beneficiile metodei**

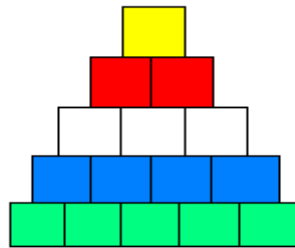
- Copiii își pot exersa priceperea de a formula definiții, ghicitori, descrieri, de a interpreta roluri, pot trăi sentimente.
- Metoda poate fi integrată la începutul unei activități pentru reactualizarea cunoștințelor, ca variantă în desfășurarea unui joc didactic sau în etapa realizării feedback-ului unei activități de observare, poveste, lectură după imagini, convorbire.
- Metoda poate fi abordată cu succes în activitățile integrate de educarea limbajului, matematică, cunoașterea mediului, dar și în etapa jocurilor libere, la sectorul artă, spre exemplu.

➤ **Familiarizarea copiilor cu grafica metodei**

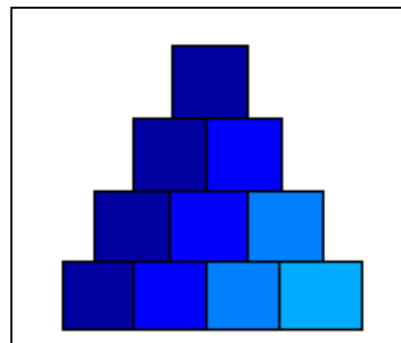
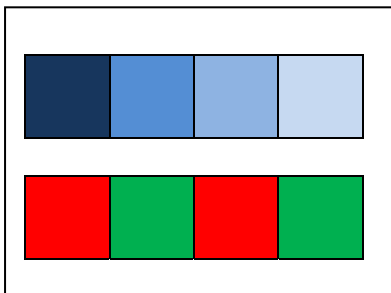
Joc- exercițiu "Piramida"

- Se pregătesc mai multe pătrate decupate din carton de culori diferite (galben, roșu, alb, albastru, verde).
- Se construiește o piramidă după îndrumările verbale formulate :

- Sortează pătratele după culoare (numărul culorilor corespunde numărului treptelor piramidei).
- Așează în partea de sus a foii, în mijloc, pătratul galben.
- Așează pătratele roșii unul lângă altul, cu laturile în mijlocul laturii de jos a pătratului galben.
- Așează pătratele albe unul lângă altul de la stânga la dreapta, la mijlocul fiecărui pătrat roșu.
- Așează pătratele albastre unul lângă altul de la stânga la dreapta, la mijlocul fiecărui pătrat alb.
- Așează pătratele verzi unul lângă altul de la stânga la dreapta, la mijlocul fiecărui pătrat albastru.
- Se construiește o piramidă cu cinci trepte.

- La grupele mijlocii se pot confecționa benzi de lungimi diferite împărțite în pătrate de culori diferite sau nuanțe de aceeași culoare.

- Copiii vizualizează piramida prezentată pe flipchart timp de două minute.
- Sortează benzile după culoare.
- Așează benzile cu pătrate colorate crescător, pe orizontală de la banda cea mai scurtă la banda cea mai lungă.
- Copiii răspund la întrebările :
  - Cum sunt așezate benzile cu pătrate ?
  - Câte benzi putem așeza ?

- Toate piramidele au același număr de benzi ?
- Numărați pătratele din fiecare șir și așezați numărul corespunzător în dreapta, lângă bandă.

Pentru a înțelege metoda copiii primesc jetoane cu fructe, legume, animale, mijloace de transport.

- Se clasifică imaginile după felul lor și se găsește locul potrivit, copiii denumind noțiunile (fructe, legume...).
- („Metode interactive de grup”, p.183)

➤ **Educarea limbajului: „În ogradă la bunici”- memorizare- etapă din activitatea integrată ADE: DLC+ DS+DEC**

- **Tema:** „În ograda bunicii”
- **Obiective:** Realizarea corespondenței între cifre și numărul de animale care apar în poezie; dezvoltarea deprinderii de aranjare în piramidă.
- **Materiale:** panou cu desenul unei piramide, jetoane cu animalele care apar în poezie, cifrele 1- 4.
- **Etape:**
- **Anunțarea temei și a obiectivelor:** Am anunțat, pe înțelesul copiilor, titlul poeziei și conținutul acesteia, pe scurt.
- **Prezentarea conținutului și dirijarea învățării:**
- **Recitarea model:** Am recitat poezia de două ori, respectând intonația și ritmul acesteia.

ÎN OGRADĂ LA BUNICI

*În ogradă la bunici,
Am prieteni mari și mici:
O văcuță cu lăptic
Ca să beau să cresc voinic!
Doi cai eleganți, frumoși,
Ce mă plimbă bucuroși.
Mai sunt și vreo trei căței
Mai mereu mă joc cu ei!
Și sunt patru pisicuțe
Cu blăniță și gheruțe.*

*Toți sunt prietenii mei
Și am mare grijă de ei!*

- *Familiarizarea cu conținutul poeziei:* am descoperit panoul pe care era desenată o piramidă care avea în dreptul fiecărei trepte cifra corespunzătoare. Copiii au avut sarcina de a alege jetoanele cu animalele din poezie și să le așeze pe piramidă în dreptul cifrei corespunzătoare: văcuța în dreptul cifrei 1- treapta de sus a piramidei, caii în dreptul cifrei 2- treapta a doua a piramidei, cățeii în dreptul cifrei 3- treapta a treia a piramidei și pisicuțele în dreptul cifrei 4- ultima treaptă a piramidei. Am discutat pe marginea piramidei realizate de copii și apoi am trecut la memorarea poeziei, repetând-o de două- trei ori cu copiii individual, apoi cu întreaga grupă, în lanț.

❖ **Explozia stelară**

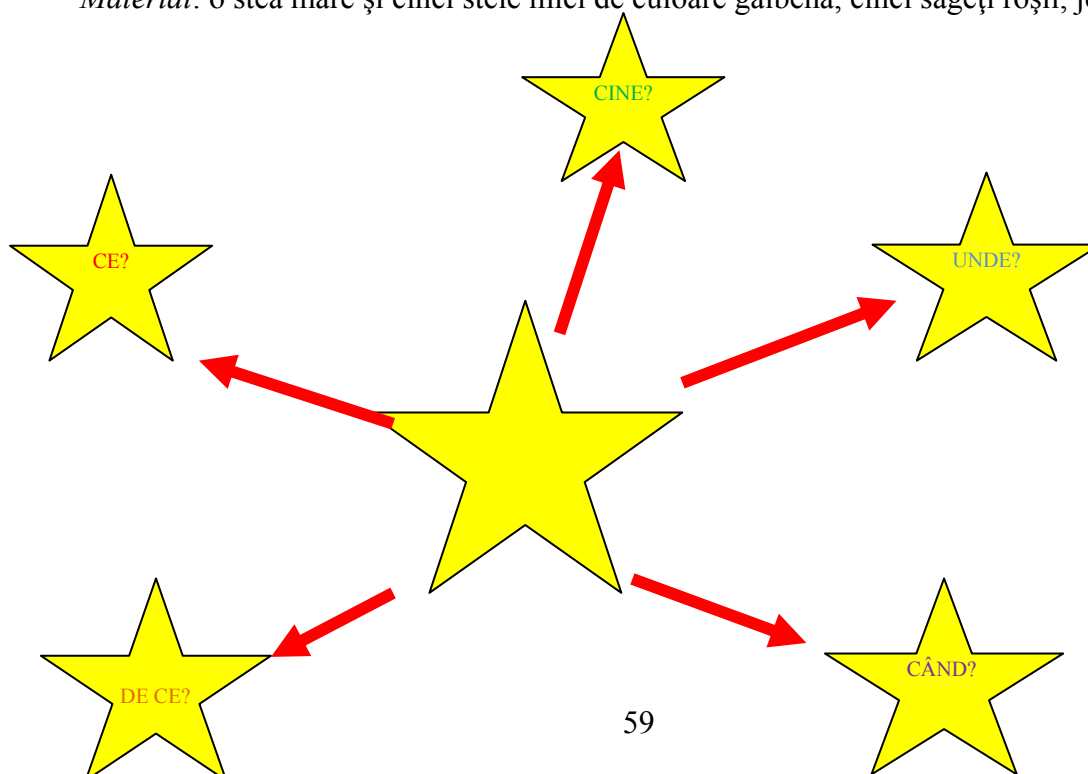
➤ **Definiție**

Explozia stelară este o metodă de stimulare a creativității, o modalitate de relaxare a copiilor și se bazează pe formularea de întrebări pentru rezolvarea de probleme și noi descoperiri.

➤ **Obiective**

Formularea de întrebări și realizarea de conexiuni între ideile descoperite de copii în grup prin interacțiune și individual pentru rezolvarea unei probleme.

Material: o stea mare și cinci stele mici de culoare galbenă, cinci săgeți roșii, jetoane.

➤ **Descrierea metodei**

1. Copiii așezați în semicerc propun problema de rezolvat. Pe steaua mare se scrie sau desenează ideea centrală.
2. Pe cinci steluțe se scrie câte o întrebare de tipul: *Ce?*, *Cine?*, *Unde?*, *De ce?*, *Când?* iar cinci copii din grupă extrag câte o întrebare. Fiecare copil din cei cinci își alege câte trei- patru colegi organizându-se astfel în cinci grupuri.
3. Grupurile cooperează în elaborarea întrebărilor.
4. La expirarea timpului, copiii revin în semicerc în jurul steluței mari și comunică întrebările elaborate, fie un reprezentant al grupului, fie individual, în funcție de potențialul grupei. Copiii celorlalte grupuri răspund la întrebări sau formulează întrebări la întrebări.
5. Se apreciază întrebările copiilor, efortul acestora de a elabora întrebări corecte precum și modul de cooperare și interacțiune.

➤ **Beneficiile metodei**

- Este o nouă cale de realizare a obiectivelor programei.
- Se utilizează în activități ca: lecturi după imagini, convorbiri, povestiri, jocuri didactice, activități matematice, poezii, în activități de evaluare.
- Stimulează creativitatea în grup și individuală.
- Facilitează crearea de întrebări la întrebări în grup și individual, pentru rezolvarea problemei propuse.
- Dezvoltă și exersează gândirea cauzală, divergentă, deductivă; inteligențele multiple, limbajul, atenția distributivă.

➤ **Familiarizarea cu metoda**

Joc- exercițiu de creativitate: „Supărarea jucărilor”

- Obiectiv: Familiarizarea copiilor cu strategia elaborării de întrebări de tipul: *Ce?*, *Cine?*, *Unde?*, *Când?*, *De ce?* Pentru noi descoperiri privind problema supărării jucărilor.
- Material: materialul specific metodei- steluțele, siluete de jucării personificate- ursuleț, minge, carte de colorat, cutie cu creioane colorate, cutia surprizelor.
- Desfășurarea jocului:
Jocul se desfășoară în etapa jocurilor și activităților alese cu întreaga grupă de copii. Copiii sunt organizați în semicerc în jurul „Cutiei cu surprize” și descoperă pe rând materialul surpriză.

- Se anunță tema jocului.
- Se solicită copiilor să formuleze problema adresându-le întrebarea: „Ce puteți spune despre jucăriile din cutia cu surprize?”
- Se evidențiază problema așezând siluetele- jucării supărate pe steluța mare se solicită copiilor să afle de ce sunt supărate jucăriile.
- Se invită cinci copii să-și aleagă câte o steluță.
- Pe rând se citește întrebarea de pe fiecare steluță atenționându-i asupra culorii (astfel copiii vor reține că fiecare întrebare are culoarea ei: *Ce?*- roșu, *Cine?*- verde, *Unde?*- albastru, *Când?*- mov, *De ce?*- portocaliu).
- Se invită în mijlocul cercului copilul cu întrebarea *Cine?*; se citește întrebarea și se solicită grupa să elaboreze întrebări de acest fel pentru a afla de ce sunt supărate jucăriile. Exemple: *Cine credeți că sunt aceste jucării?*, *Cine le-a supărat?* Copiii care au formulat întrebări de tipul *Cine?* Se așază în grup lângă steluța pe care este scrisă întrebarea.
- Urmează alt copil cu întrebarea de tipul *De ce?* Și procedează ca în momentul anterior.
- La fel se procedează în continuare până se epuizează toate tipurile de întrebări.
- În final se formează tot atâtea grupuri câte tipuri de întrebări sunt.
- Se trece pe la fiecare grup și se aleg întrebările urmărindu-se realizarea de conexiuni între ideile descoperite de copii în grup și individual pentru a afla cauza supărării jucăriilor și salvarea acestora.
- Se urmărește „explozia stelară” creată prin așezarea steluțelor în jurul stelei și se repetă întrebările scrise pe steluțe.
- Se apreciază copiii, efortul lor de a elabora întrebări, creativitatea în adresarea întrebărilor și aflarea cauzelor supărării jucăriilor.

(„Metode interactive de grup”, p.344)

➤ **„Ce comori ascunde toamna?”- joc didactic- etapă din activitatea integrată DȘ+DLC**

- **Obiectiv:** formularea de întrebări și de răspunsuri adecvate la acestea.
- **Materiale:** jetoane cu legume, fructe, flori, frunze de toamnă, 6 steluțe dintre care una mare cu imaginea anotimpului toamna pe ea, iar celelalte 5 mai mici cu întrebările: *Cine?*, *Ce?*, *Unde?*, *Când?*, *De ce?*
- Am utilizat metoda *Explozia stelară* în cadrul momentului „Obținerea performanței”.

Am împărțit colectivul de copii în 5 grupuri:

- primul grup a formulat întrebări de tipul „Cine?”:

„Cine a împodobit rochia toamnei?,

„Cine lasă pomii goi?”

„Cine aduce ploi mărunte?”

-al doilea grup a formulat întrebări de tipul „Ce?”:

„Ce ne-a rugat Zâna Toamnă?”

„Ce ne aduce toamna în coș?”

„Ce culoare au frunzele toamna?”

-al treilea grup a formulat întrebări de tipul „Unde?”

„Unde merge Zâna Toamnă?”

„Unde a ascuns piticul plicurile?”

„Unde se aflau fructele, legumele și frunzele de toamnă?”

-al patrulea grup formulează întrebări de tipul „Când?”

„Când se coc fructele și legumele?”

„Când înfloresc crizantemele?”

„Când cad frunzele?”

-ultimul grup a formulat întrebări de tipul „De ce?”

„De ce cad frunzele copacilor?”

„De ce pleacă păsările călătoare?”

„De ce ne place toamna?”

- Fiecare grup a prezentat întrebările formulate, copiii din celelalte grupuri având sarcina de a răspunde la acestea.
- Am apreciat răspunsurile corecte și efortul copiilor de a formula întrebări potrivite temei.

Iată două metode interactive utilizate în cadrul temei anuale de studiu ”***Cu ce și cum exprimăm ceea ce simțim?***”.

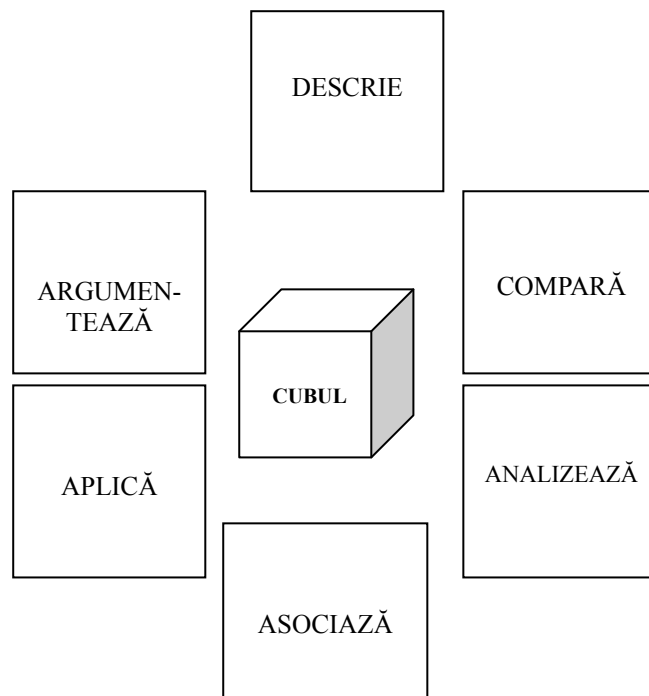
❖ **Cubul**

➤ **Definiție**

Cubul este o strategie de predare- învățare care urmărește un algoritm ce vizează descrierea, comparația, asocierea, analizarea, aplicarea și argumentarea atunci când se dorește

explorarea unui subiect nou sau unul cunoscut pentru a fi îmbogățit cu noi cunoștințe sau a unei situații privită din mai multe perspective.

Valențele formative ale metodei sunt relevante.

➤ Etape

- Se formează grupuri de patru- cinci copii.
- Fiecare copil din grup interpretează un rol în funcție de sarcina îndeplinită.

Copilul 1	ROSTOGOLICI	Rostogolește cubul.
Copilul 2	ISTEȚUL	Citește imaginea sau sarcina scrisă pe un simbol și formulează întrebarea.
Copilul 3	ȘTIE TOT	Reține sarcina prezentată de colegul lui pentru a o reaminti colegilor de grup în cazul în care aceștia o uită sau doresc să confrunte răspunsul cu întrebarea.
Copilul 4	CRONOMETRUL	Măsoară timpul și întrerupe activitatea. Se folosește de clepsidră, alte mijloace neconvenționale sau de cronometru.
Copilul 5	UMORISTUL	Încurajează grupul, fiind optimist, bine dispus, cu simțul umorului.

După cum se observă, grupul este format pe principiul respectării sau exersării inteligențelor multiple ca în tabelul de mai jos.

Copilul 1	Copilul 2	Copilul 3	Copilul 4	Copilul 5
Inteligența kinestezică	Inteligența verbal lingvistică	Inteligența interpersonală	Inteligența logico-matematică	Inteligența interpersonală

- Copiii rezolvă sarcina individual într-un timp dat.
- Prezintă pe rând răspunsul formulat. Toți copiii din grup analizează răspunsul, fac comentarii, pot solicita reformularea întrebării pentru a fi siguri că sarcina este corect rezolvată.
- Au loc comentarii care conduc la selectarea sau reformularea răspunsului corect prin combinarea ideilor individuale.

➤ **Beneficiile metodei**

- Strategia dă rezultate foarte bune în activități de observare desfășurate frontal, educatoarea găsind pentru fiecare copil o sarcină care să motiveze învățarea.
- Frontal, se poate combina cu brainstorming-ul și jocul de rol.
- Eficiența maximă a strategiei este dată de organizarea grupurilor în ariile de stimulare în decursul unei săptămâni, pe rând. Se pot astfel diversifica sarcinile atât la nivelul grupului cât și la nivelul grupurilor, până la individualizare.

➤ **Familiarizarea cu metoda**

Pentru a familiariza copiii cu metoda, se pot realiza câteva exerciții pe baza unei teme ca „Flori de primăvară”. Se respectă toate etapele prin formularea cerințelor, astfel:

- *Describe* o floare de primăvară..
- *Compară* petalele aceleiași flori.
- *Asociază* cuvântul „floare” cu alte cuvinte.
- *Analizează* locul de amplasare a plantelor într-o încăpere.
- *Aplică* – construiește o floare pe baza descrierii.
- *Argumentează* afirmația: „Copiii iubesc florile.”

(„Metode interactive de grup”, p.121)

- „Ariciul și fructele de toamnă”- joc didactic- etapă din activitatea integrată pe o zi
  - **Obiectiv:** Dezvoltarea capacității de recunoaștere, denumire și grupare a elementelor date.
  - **Material:** cub cu fețele colorate, fructe de toamnă (mere, pere, prune).
  - Am utilizat metoda *Cubul* în cadrul momentului *Prezentarea conținutului și dirijarea învățării*, ca variantă a jocului didactic.
  - Grupa este împărțită în două echipe.
  - Am prezentat cubul magic copiilor. Cubul are fiecare față colorată cu altă culoare și verbul caracteristic scris pe ea.
  - Am ales copiii care au răspuns atingându-i cu bagheta magică.
  - Copiii au aruncat pe rând cubul și fiecare a avut de îndeplinit o sarcină, citită de educatoare:

1. *Describe-* „Spune ce știi despre măr/ pară.”

2. *Compară-* „Spune de ce nu seamănă mărul cu para?”

3. *Asociază-* „Spune ce simți când mănânci un măr?”

4. *Analizează-* „Spune cum putem mânca fructele?”

5. *Aplică-* „Alege piesa geometrică asemănătoare cu un măr.”

6. *Argumentează-* „Spune de ce e bine să mănânci fructe?”

- Fiecare copil din fiecare echipă a aruncat cubul o dată. Răspunsurile au fost consemnate pe flipchart.
- La sfârșitul variantei s-a stabilit echipa câștigătoare în funcție de răspunsurile date.

❖ **Puzzle**

Puzzle este un joc- exercițiu ce constă în reconstituirea unei imagini din forme, figuri, piese, a unei propoziții din cuvinte, a unui cuvânt din silabe.

➤ **Obiectivul urmărit**

Exersarea capacității de a reconstitui/ asambla o imagine, un cuvânt, stabilirea unei relații pozitive de comunicare între emițător și receptor.

➤ **Descrierea metodei**

Este o metodă care necesită munca în grup. Verbul definitiv al metodei este „a reconstitui”. Imaginea reconstituită conține tematici cunoscute de copii, preferate de ei: peisaje, portrete, obiecte, scene din povești, ființe fantastice, personaje din desene animate etc.

Devine interesant exercițiul, stimulând curiozitatea copiilor, atunci când imaginea reconstituită conține și elemente noi pentru ei. Imaginea este fragmentată în diferite forme care de altfel constituie piesele jocului „puzzle”.

Dacă se lucrează în mai multe grupuri tematica imaginii diferă, însă mărimea pieselor, forma lor și numărul sunt la fel. Fragmentarea imaginii se poate face pe linii drepte sau curbe.

➤ **Etapele jocului**

- Se formează grupuri de câte trei copii. Așezarea a două scaune „spate în spate” condiționează desfășurarea, fiecare copil stând la o măsuță. În partea laterală a celor doi stă cel de-al treilea copil.
- Organizarea pe grupuri se poate face direct (nominalizând distribuirea fiecărui copil în rolul pe care îl îndeplinește în joc) sau prin tragere la sorți (într-un coșuleț se pun la dispoziție trei simboluri: gură- pentru cel care comunică, mână- pentru cel care receptează și acționează, ochi- pentru cel care observă).
- Se distribuie materialul utilizat, atât emițătorul cât și receptorul primind același material didactic. Emițătorul are pusă la dispoziție imaginea ce va fi reconstituită de receptor. Receptorii primesc în plicuri elementele ce vor reconstitui imaginea. Fiecare grup primește o imagine diferită.
- Se comunică sarcina didactică.
- Se dă semnalul de începere printr-un semnal sonor ori prin comanda „Începeți!” Copilul- emițător indică locul fiecărei piese din puzzle. Copilul- receptor așează piesele după indicațiile date de emițător. Receptorul poate adresa întrebări.
- Timpul expiră când primul grup finalizează reconstituirea imaginii.
- Observatorul al cărui grup a finalizat puzzle-ul corect prezintă activitatea grupului său.
- Se analizează toate imaginile reconstituite.
- Chiar dacă nu toate grupurile au reușit reconstituirea, la sfârșit, prin acțiune comună, se finalizează puzzle-urile.

➤ **Beneficii**

- Utilizarea metodei este posibilă în orice moment al activității din grădiniță.
- În cadrul activităților frontale devine un exercițiu care antrenează copiii, îi regroupează și îi activează totodată.
- Copiii se perfecționează, învață să formuleze enunțuri complete, precise, directe.
- Metoda dezvoltă atenția voluntară și exersează operațiile gândirii.

Metoda stimulează competiția, în cadrul unui concurs între grupe, puzzle-ul putând constitui

probă de întrecere. („Metode interactive de grup”, p.128)

- ❖ **ALA: Joc de masă – „Insecte”- etapă din activitatea integrată pe o zi „În lumea gingașelor insecte”**
- **Obiectiv:** Reconstituirea imaginii puse la dispoziție prin respectarea indicațiilor primite.
- **Material:** puzzle- imagini întregi cu insecte și imagini decupate.
- Am utilizat metoda *Puzzle* în cadrul sectorului *Joc de masă* din ALA.
- Le-am pus copiilor la dispoziție trei puzzle-uri pe care au avut sarcina să le reconstituie în perechi. Puzzle-urile reprezentau scene din povești sau poezii cu insecte cunoscute de copii: „*Greierele și furnica*”, „*Gospodina*”, „*De pe-o bună dimineață*”.
- Perechile au reconstituit puzzle-urile într-un timp anunțat în prealabil. Când s-a scurs timpul de lucru, toate echipele au încetat lucrul. Echipa care a terminat prima a avut sarcina de a prezenta puzzle-ul reconstituit și celorlalți copii. Copiii au avut ocazia să pună întrebări celor care au reconstituit puzzle-urile: „*Ce insecte sunt în puzzle-ul vostru?*”, „*Cum se numește povestea/ poezia din care face parte scena pe care ați reconstituit-o?*” Copiii care au lucrat în cadrul acestui sector au răspuns la întrebările colegilor.
- Am apreciat modul de lucru al perechilor, felul în care au colaborat pentru finalizarea sarcinii, întrebările adresate de colegi și răspunsurile lor.

Prezint în continuare două metode folosite în cadrul temei anuale de studiu „**Cine și cum planifică/ organizează o activitate?**”

❖ **Metoda Frisco**

➤ **Definiție**

Metoda Frisco este o metodă de rezolvare a unei probleme de către participanți pe baza interpretării unui rol specific.

➤ **Obiectivul**

Identificarea unor probleme complexe și rezolvarea lor prin strategii eficiente și accesibile nivelului de înțelegere al copiilor.

➤ **Descrierea metodei**

Metoda Frisco se bazează pe rolurile interpretate de copii în funcție de preferințele

fiecăruia și de capacitățile pe care le impune rolul.

➤ Etape

1. Identificarea/ extragerea problemei

Este identificată problema sau situația problemă de către educatoarele sau copiii pentru a fi analizată și rezolvată.

2. Repartizarea rolurilor

În perioada familiarizării copiilor cu metoda, educatoarea repartizează rolurile în funcție de profilul psihologic al copiilor. Pe măsură ce ei o asimilează își asumă rolul de:

C= Conservator; E= Exuberant; P= Pesimist; O= Optimist.

În funcție de numărul de copii din grupă rolurile pot fi abordate individual, câte un copil pentru fiecare rol sau mai mulți copii (un grup) interpretează același rol în rezolvarea problemei. Pentru a da credibilitate personajului interpretat se folosesc accesorii.

Conservatorul/ Neschimbatul: o pălărie, un baston, tipul omului hotărât, greu de convins;

Exuberantul/ Visătorul: o șapcă așezată pe o parte;

Pesimistul/ Nemulțumitul: un personaj fără zâmbet- o haină mai mare decât el;

Optimistul/ Realistul: un personaj vesel- o pălărie de culoare roșie.

3. Dezbaterea problemei

Toți copiii participă la dezbateri. Prin interpretarea rolurilor copiii își susțin punctele de vedere în conformitate cu tipul de persoană pe care îl reprezintă.

Conservatorul	Exuberantul	Pesimistul	Optimistul
-este fidel tradiționalului	-prezintă spirit novator	-nemulțumit	-un personaj vesel
-susține puncte de vedere învechite	-este reprezentatul noului	-nu este de acord cu ce se discută	-încurajează participanții
-admite unele schimbări în bine	-este pregătit mereu să riște	-obstrucționează soluționarea	-are o viziune clară asupra problemei
-rezolvă problema prin păstrarea soluțiilor anterioare valoroase, lăsând să se întrevadă unele îmbunătățiri	-soluționează problema prin căi novatoare	-subliniază aspectele negative ale căii de rezolvare	-stimulează pe ceilalți să gândească pozitiv; -remarcă partea bună a lucrurilor

4. Sistematizarea ideilor și concluziile asupra soluției

Cei patru participanți se întâlnesc în colectiv și sistematizează ideile emise, extrag concluzia finală asupra soluției practice de rezolvare a problemei.

➤ **Beneficiile metodei**

- Metoda se aplică la finalul unor povești sau în cadrul jocurilor și activităților alese pentru dramatizarea textului, dar mai ales în activități integrate pentru realizarea obiectivelor propuse pentru evaluarea inițială sau pentru depistarea inteligențelor lingvistice și interpersonale.
- Prin interpretarea rolurilor copiii conștientizează că pot exista mai multe soluții la o problemă; că o problemă poate fi rezolvată diferit, în funcție de modul în care este privită; că unele soluții sunt mai realiste decât altele; că există mai multe tipuri de oameni și că fiecare rezolvă problemele într-un mod specific.

(„Metode interactive de grup”, p.361)

➤ **Educarea limbajului: Povestea „Puiul” de Al. Brătescu- Voinești- verificare și consolidare a cunoștințelor**

- **Obiectiv:** Identificarea soluțiilor salvatoare pentru puiul neascultător.
- **Materiale:** imagini din poveste, haine și accesorii specifice metodei
- Am utilizat *metoda Frisco* în etapa *Obținerea performanței*.
- Am împărțit copiii în patru grupuri și am împărțit rolurile: *grupul conservatorilor, grupul exuberanților, grupul pesimiștilor și grupul optimiștilor*.
- Fiecare copil din grup a primit hainele sau accesoriile specifice rolului primit de grup.
- Am prezentat problema copiilor: „*Găsiți un final fericit pentru puiul din povestirea cu același nume.*”
- Am făcut următoarele precizări: fiecare grup trebuie să-și exprime părerea; fiecare grup este dator să asculte părerea celorlalte grupuri; copiii trebuie să păstreze disciplina în expunerea propriilor păreri; copiii trebuie să aleagă soluții reale, concrete pentru rezolvarea problemei.
- Copiii din fiecare grup au emis diverse idei:
  - *Grupul conservatorilor:*”Puiul trebuia să fie ascultător. Mama lui nu putea rămâne din cauza vremii. Puiul ar putea pleca împreună cu mama lui dacă ar fi îngrijit de un om și i s-ar vindeca aripa, dar povestea se va termina tot așa cum spune scriitorul.”

- *Grupul exuberanților:* „Prepelița avea o pană fermecată cu care l-a atins pe pui și i s-a vindecat aripa. Așa a reușit puiul să zboare împreună cu mama și cu frații lui.”
- *Grupul pesimiștilor:* „Puiul nu va putea zbura. Este toamnă, este frig și nu-l va găsi nimeni. Prepelița nu are nici o pană fermecată, că altfel o folosea și își vindeca puiul, deci nu poate fi un final fericit.”
- *Grupul optimiștilor:* „Numai în poveste puiul poate fi salvat de o pană fermecată. În realitate, el poate fi salvat de un copil care îl găsește pe câmp și îl duce la medicul veterinar care îl va vindeca și apoi este dus la mama și la frații lui.”
- Copiii s-au reunit pentru sistematizarea ideilor și au ajuns la concluzia că cea mai bună soluție este cea a optimiștilor pentru că este o soluție reală și se poate împlini cu adevărat.

❖ **Ghicitorile**

➤ **Definiție**

- *Ghicitorile* sunt procedee didactice de stimulare a creativității, în care se prezintă „*sub formă metaforică un obiect, o ființă, un fenomen, cerându-se identificarea acestuia prin asocieri logice.*”
- *Ghicitorile* sunt întrebări glumețe pentru minți istețe.
- *Ghicitorile* sunt descrieri sintetice ale aspectelor caracteristice ale obiectelor, ființelor, fenomenelor.
- O *ghicitoare* este o poezie al cărei titlu trebuie descoperit, „ghicit”.

➤ **Obiectiv**

Stimularea creativității și exersarea capacității de a formula descrieri sintetice ale aspectelor caracteristice, importante ale ființelor, fenomenelor, obiectelor care interesează.

- De regulă, ghicitoarea are două părți: una care prezintă sintetic caracteristicile, alta întrebarea (ghici cine este?).
- În descriere trebuie să existe cuvinte cheie despre obiectul, fenomenul, ființa care urmează a fi descoperită.
- Ghicitorile se prezintă rar, clar, coerent și expresiv pentru a fi înțelese și pentru a se găsi rapid răspusul.

➤ **Familiarizarea cu ghicitorile**

- *Joc distractiv* „*Ghici, cine este?*”
- *Obiectiv:* Formarea capacității de a compune și dezlega ghicitori pentru cunoașterea

numelui și prenumelui colegilor.

- Jocul se desfășoară cu întreaga grupă.
- *Prezentarea temei și a sarcinii de lucru:* „Formulați o ghicitoare despre un coleg în care să descrieți caracteristica acestuia.”

• *Regulile jocului:* În prima parte a jocului, educatoarea este cea care conduce jocul, învățând copiii să realizeze ghicitoarea- descriere: „*Este blondă, are ochii verzi, este veselă, ghici, cine este?*” Copiii recunosc fetița de care este vorba, îi spun numele și prenumele și aplaudă. În partea a doua a jocului educatoarea cedează locul unui copil, care formulează o ghicitoare- descriere. Jocul se repetă până când toți copiii care doresc au formulat ghicitori.

- Se apreciază copiii care au formulat ghicitori în care au folosit cuvintele cheie ce conțin caracteristicile colegilor.
- Se concluzionează și se definește ghicitoarea.
- Se precizează părțile ce compun ghicitoarea și cerințele de care se ține seama în crearea ghicitorilor.

➤ **Tipuri de ghicitori:**

- *Ghicitori- descriere* folosite în povestiri, jocuri, observări, descrieri.

Exemplu: „*este cel mai mic, cel mai cuminte și a scăpat de lup. Ghici, cine este?*”

R: „*Jedul cel mic din Capra cu trei iezii?*”

- *Ghicitori- analiză* folosite în observări.

Exemplu: „*are cap rotund, urechi rotunde, miciute, patru picioare scurte cu labe cu gheare ascuțite, ghici, cine este?*”

R: *ursul*

- *Ghicitori de comparație* folosite în jocuri didactice, în teme de discuție, în povestiri, lecturi.

Exemplu: „*are urechi lungi ca iepurele, dar nu e iepure, ghici, ce este?*”

R: *măgarul*

- *Ghicitori de generalizare* folosite în observări, lecturi după imagini, povești create.

Exemplu: „*Frunzele îngălbenesc, plouă și bate vântul, ghici, ce anotimp este?*”

R: *toamna*

- *Ghicitori literare* care folosesc cuvinte și expresii literare.

Exemplu: „*este zână-n haină albă, la gât țurțurii stau salbă, ghici, cine este?*”

R: *iarna*

- *Ghicitori muzicale* în care se folosesc tonuri mai înalte mai joase, onomatopee, timbrul

vocii descrise.

Exemplu: „*cine strigă mor, mor ,mor (tonul foarte jos), după miere-i este dor?*”

R: *ursul*

- *Ghicitori eliptice*- în propoziții eliptice care se completează cu onomatopeele cerute.

Exemplu: „Strigă-ntruna ...*cot-cot-dac*. Proaspăt oul eu îl fac.”

➤ **Beneficiile metodei**

- Ghicitorile stimulează și exersează capacitățile de analiză, sinteză, comparație, generalizare, descriere, evaluare.
- Stimulează și exersează inteligențele multiple.
- Dezvoltă spiritul de observație, atenția, limbajul, cooperarea, spiritul de echipă, toleranța.
- Incită copiii să aplice în situații noi ceea ce au învățat.
- Creează momente de relaxare în învățare.

(„Metode interactive de grup”, p.196)

➤ **Educarea limbajului: „Cu ce călătorim?”- joc didactic**

- **Obiectiv:** Exersarea capacității de a crea ghicitori, în grup despre mijloacele de locomoție.
- **Sarcina didactică:** „Compuneți o ghicitoare despre un mijloc de călătorie preferat care merge: - pe apă- grupul 1
-pe uscat- grupul 2
-în aer- grupul 3
- Timpul de creare a ghicitorii este de 5 minute.
- Fiecare grup a prezentat ghicitorile compuse, celelalte grupuri având sarcina de a recunoaște mijlocul de călătorie descris.
- Am înregistrat ghicitorile pentru a le putea utiliza și cu alte ocazii.

VI.6.3. ETAPA FINALĂ (EVALUATIVĂ)

Etapa evaluativă (finală) s-a desfășurat la sfârșitul semestrului al doilea și a constat în aplicarea a două teste de evaluare, cu itemi similari celor din perioada constatativă.

Testarea finală a nivelului de dezvoltare a capacității de receptare a mesajului oral

Proba de evaluare finală nr. 1

- **Scopul:** verificarea nivelului de cunoștințe din perspectiva capacității de receptare a mesajului oral
- **Tehnica aplicată:** test docimologic
- **Evaluare:** conform descriptorilor de performanță
- **Obiective operaționale:**

O₁- să răspundă corect la întrebările referitoare la povestirea „Ursul păcălit de vulpe”;

O₂- să formuleze câte o propoziție pe baza imaginilor prezentate;

O₃- să repete versurile după educatoare fără greșală;

O₄- să adauge cuvântul potrivit în enunțul formulat de educatoare.

1. Răspunde la întrebări:

- a) Privește cu atenție imaginea. Cum se numește povestea?
- b) Ce personaje apar în poveste?
- c) Cum l-a păcălit vulpea pe urs?

Fig.6- Scenă din povestea „Ursul păcălit de vulpe”

2. Privește imaginile și alcătuește câte o propoziție cu fiecare dintre ele.

Fig. 7- Scenă din povestea „Ridichea uriașă”

Fig. 8- Scenă din povestea „Scufița Roșie”

3. Repetă după mine:

[...] *Sommul vine ușurel,*

Nimeni pașii nu-i aude![...] versuri din poezia „Vine Ene pe la Gene” de O. Cazimir

4. Ascultă cu atenție și completează cu cuvântul potrivit.

- Ca să fim sănătoși trebuie să bem...
- În pădure respirăm... curat.
- Simțim mirosul cu...
- Avem două... cu care mergem sau alergăm.

• **Descriptori de performanță**

Itemi	Comportament atins	Comportament în dezvoltare	Comportament ce necesită sprijin
I ₁	Răspunde corect la toate întrebările.	Răspunde corect la două întrebări și cu sprijinul educatoarei la una dintre întrebări.	Răspunde la o întrebare și cu sprijin la celelalte două întrebări.
I ₂	Alcătuește câte o propoziție dezvoltată pentru fiecare imagine fără sprijinul educatoarei.	Alcătuește câte o propoziție simplă pentru fiecare imagine cu sprijinul educatoarei	Alcătuește o propoziție simplă cu sprijinul educatoarei.
I ₃	Repetă versurile după educatoare fără nici o greșeală.	Repetă primul vers după educatoare și are nevoie de ajutor pentru următorul vers.	Repetă primele cuvinte din primul vers și are nevoie de sprijin pentru următoarele.
I ₄	Completează cu cuvinte	Completează cu cuvinte	Completează cu cuvântul

Item	Comportament atins	Comportament în dezvoltare	Comportament ce necesită sprijin
	potrivite toate cele trei propoziții.	potrivite două dintre propoziții, pentru a treia necesitând sprijin.	potrivit una dintre propoziții, pentru celelalte două având nevoie de ajutor.

Testarea finală a nivelului de dezvoltare a capacității de exprimare orală

Proba de evaluare finală nr. 2

- **Scopul:** verificarea nivelului de cunoștințe din perspectiva capacității de exprimare orală
- **Tehnica aplicată:** test docimologic
- **Evaluare:** conform descriptorilor de performanță.
- **Obiective operaționale:**

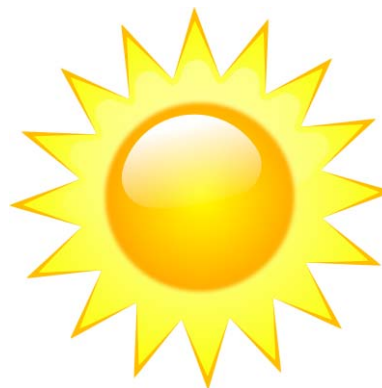
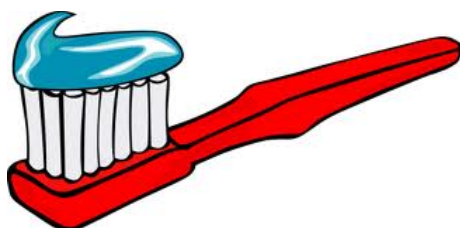
O₁- să alcătuiască propoziții cu reprezentările din imaginile prezentate;

O₂- să numească obiecte care plutesc pe apă;

O₃- să precizeze cuvinte cu sens asemănător (sinonime) pentru cuvintele date;

O₄- să povestească ce a desenat în cadrul probei „fereastra de aur”.

1.Privește cu atenție imaginile. Spune ce știi despre ele.

2. Numește obiecte care plutesc pe apă.

(Obiectele care plutesc pe apă sunt: barca, vaporul, hidrobicicleta, skijetul, placa de surf...)

3.Eu spun așa, tu cauți un cuvânt cu sens asemănător:

- a) Nu mi-e *teamă* de nimic. (frică)
- b) Iarna este *ger* afară. (frig, rece)
- c) Nu mai *bate* cu pumnul în masă! (lovi, da)

4.Proba „fereastra de aur” (Ursula Șchiopu):

Deschide fereastra și desenează ce îți imaginezi că vezi prin ea. Povestește ce ai desenat.

• Descriptori de performanță:

Itemi	Comportament atins	Comportament în dezvoltare	Comportament ce necesită sprijin
I ₁	Alcătuiește propoziții cu toate cele patru reprezentări, fără sprijinul educatoarei.	Alcătuiește propoziții cu două- trei reprezentări, cu sprijinul educatoarei.	Alcătuiește propoziții cu o reprezentare, cu sprijinul educatoarei.
I ₂	Numește 2-3 obiecte care plutesc fără sprijinul educatoarei.	Numește 1-2 obiecte care plutesc fără sprijinul educatoarei.	Numește 1-2 obiecte care plutesc cu sprijinul educatoarei.
I ₃	Precizează cuvintele cu sens asemănător pentru cele trei cuvinte date fără sprijinul educatoarei.	Precizează cuvintele cu sens asemănător pentru două cuvinte date cu sprijinul educatoarei.	Precizează un cuvânt cu sens asemănător cu sprijinul educatoarei.
I ₄	Desenează în deschizătura ferestrei și povestește ce a desenat fără ajutor din partea educatoarei.	Desenează în deschizătura ferestrei singur și povestește ce a desenat cu ajutor din partea educatoarei.	Desenează în deschizătura ferestrei cu ajutor și verbalizează cu sprijinul educatoarei.

Interpretarea rezultatelor testării finale:

Tabelele următoare reflectă rezultatele obținute la cele două probe de evaluare finală de către preșcolarii din grupul experimental și din grupul de control.

Notă: Comportament atins- A

Comportament în dezvoltare- D

Comportament ce necesită sprijin- S

Nr. crt.	Numele și prenumele elevului	Evaluare finală					
		Proba nr.1			Proba nr. 2		
1.	A.A.	A			A		
2.	B.M.		D			D	
3.	B.C.		D			D	
4.	B.A.			S			S
5.	C.D.	A			A		
6.	C.A.		D			D	
7.	C.B.	A			A		
8.	F.T.		D			D	
9.	G.S.	A			A		
10.	I.D.		D			D	
11.	L.R.	A			A		
12.	M.D.	A			A		
13.	M.M.	A			A		
14.	P.N.			S			S
15.	P.T.	A			A		
16.	P.M.	A			A		
17.	R.L.	A			A		
18.	S.C.	A				D	
19.	S.A.	A			A		
20.	T.D.		D			D	
21.	T.V.		D			D	
22.	V.D.	A			A		
23.	Z.S.	A			A		

Tabel nr. 8 – Prezentarea analitică a evaluării finale la grupul experimental

Nr. crt.	Numele și prenumele elevului	Evaluare finală					
		Proba nr.1			Proba nr. 2		
1.	A.C.	A			A		
2.	B.A.	A				D	
3.	B.M.		D			D	
4.	C.A.	A			A		
5.	C.A.	A			A		
6.	C.R.		D			D	
7.	D.L.		D			D	
8.	G.I.	A			A		
9.	H.T.		D			D	
10.	I.M.	A			A		
11.	M.R.	A			A		
12.	M.S.		D			D	
13.	M.A.	A			A		
14.	N.S.		D			D	
15.	N.I.	A			A		
16.	P.A.		D			D	
17.	R.R.		D			D	
18.	R.X.		D			D	
19.	S.R.		D			D	
20.	S.D.	A			A		
21.	S.M.	A			A		
22.	S.B.	A			A		
23.	T.M.	A			A		
24.	U.R.		D			D	
25.	V.G.			S			S
26.	V.B.	A			A		
27.	Z.I.		D				S

Tabel nr.9 – Prezentarea analitică a evaluării finale la grupul de control

Comportamente	Grupul experimental		Grupul de control	
	Proba 1	Proba 2	Proba 1	Proba 2
Comportament atins	14	13	14	13
Comportament în dezvoltare	7	8	12	12
Comportament ce necesită sprijin	2	2	1	2

Tabel nr.10 - Prezentarea sintetică a rezultatelor evaluării finale la cele două grupuri

Comportamente	Grupul experimental		Grupul de control	
	Proba 1	Proba 2	Proba 1	Proba 2
Comportament atins	61%	56%	52%	48%
Comportament în dezvoltare	30%	35%	44%	44%
Comportament ce necesită sprijin	9%	9%	4%	8%

Tabel nr.11 - Procentajul calificativelor pentru fiecare probă a evaluării finale la cele două grupuri

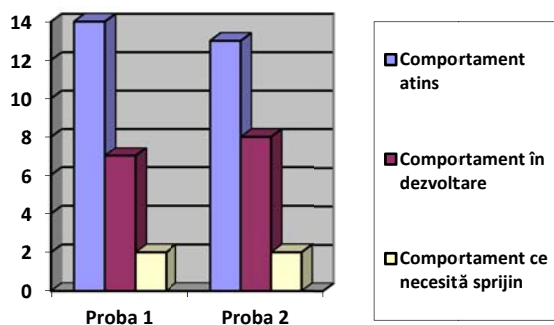

Fig. 9– Reprezentarea histografică a rezultatelor din etapa finală la grupul experimental

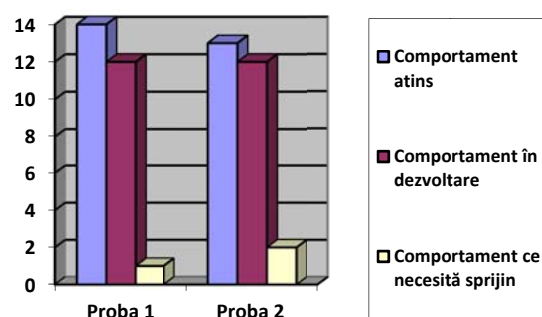

Fig.10 – Reprezentarea histografică a rezultatelor din etapa finală la grupul de control

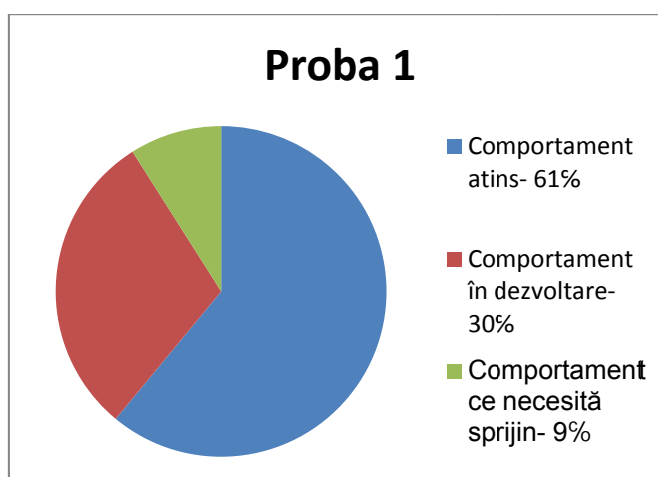

Fig. 11a)- Diagrama areolară a rezultatelor din etapa finală la grupul experimental

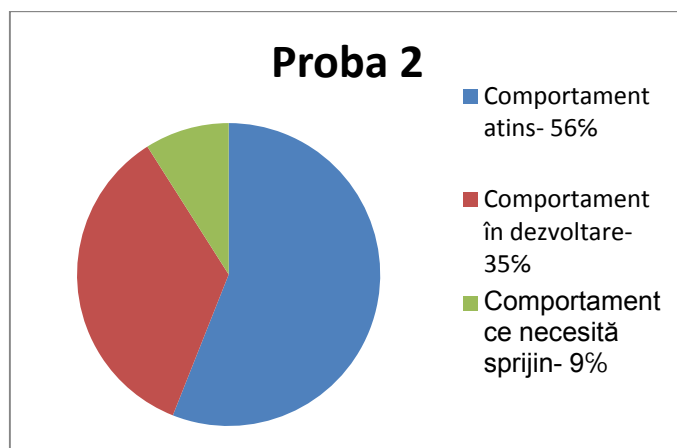

Fig. 11b)- Diagrama areolară a rezultatelor din etapa finală la grupul experimental

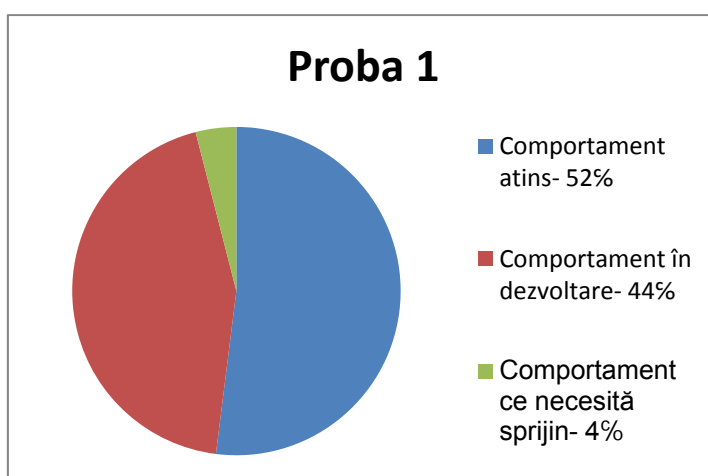

Fig. 12a) - Diagrama areolară a rezultatelor din etapa finală la grupul de control

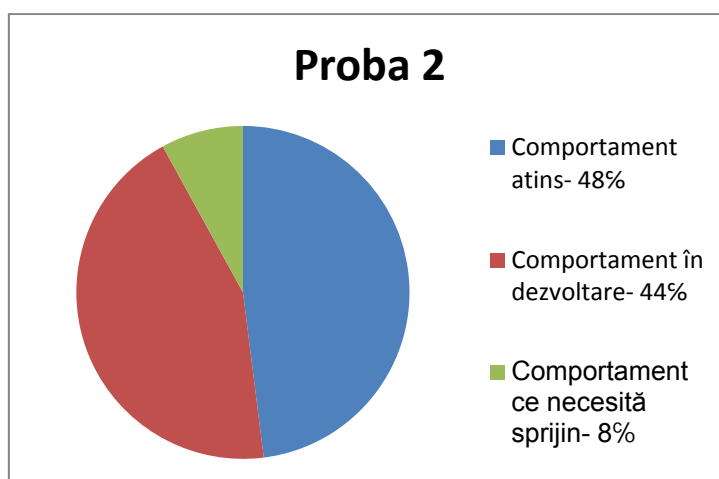

Fig. 12b) - Diagrama areolară a rezultatelor din etapa finală la grupul de control

VI.6. CONCLUZII- EVALUAREA REZULTATELOR EXPERIMENTULUI

După aplicarea testelor docimologice din etapa finală a experimentului am constatat un progres semnificativ al preșcolarilor din grupul experimental, unde s-au folosit preponderent metodele interactive de grup, comparativ cu grupul de control unde s-au folosit în special metodele tradiționale, în ceea ce privește dezvoltarea limbajului, a gândirii și a imaginației.

În măsurarea rezultatelor am ținut cont de:

- numărul de preșcolari din fiecare grupă, cei din grupul experimental fiind mai puțini ca număr decât cei din grupul de control;
- rezultatele evaluării inițiale, preșcolarii din grupul experimental obținând rezultate mai slabe decât cei din grupul de control;

Rezultatele comparative le-am consemnat în tabele ce urmează.

Analiza comparativă a rezultatelor din etapa inițială și finală

Proba 1- Nivelul de dezvoltare a capacității de receptare a mesajului oral

Proba 2- Nivelul de dezvoltarea a capacității de exprimare orală

Notă: Comportament atins- A
Comportament în dezvoltare- D
Comportament ce necesită sprijin- S

Nr. crt.	Numele și prenumele elevului	Evaluare inițială						Evaluare finală					
		Proba nr.1			Proba nr. 2			Probanr. 1			Proba nr. 2		
1.	A.A.	A			A			A			A		
2.	B.M.			S			S		D			D	
3.	B.C.		D				S		D			D	
4.	B.A.			S			S			S			S
5.	C.D.		D			D		A			A		
6.	C.A.		D			D			D			D	
7.	C.B.	A			A			A			A		
8.	F.T.		D			D			D			D	
9.	G.S.	A			A			A			A		
10.	I.D.		D			D			D			D	
11.	L.R.	A			A			A			A		
12.	M.D.	A				D		A			A		
13.	M.M.	A			A			A			A		
14.	P.N.			S			S			S			S
15.	P.T.	A			A			A			A		
16.	P.M.	A			A			A			A		
17.	R.L.	A			A			A			A		
18.	S.C.		D			D		A				D	
19.	S.A.	A			A			A			A		
20.	T.D.		D			D			D			D	

Nr. crt.	Numele și prenumele elevului	Evaluare inițială						Evaluare finală					
		Proba nr.1			Proba nr. 2			Probanr. 1			Proba nr. 2		
21.	T.V.		D			D			D			D	
22.	V.D.	A			A			A			A		
23.	Z.S.	A			A			A			A		

Tabel nr. 12 – Prezentarea sintetică a rezultatelor din etapa inițială și etapa finală a grupului experimental

Nr. crt.	Numele și prenumele elevului	Evaluare inițială						Evaluare finală					
		Proba nr.1			Proba nr. 2			Proba nr. 1			Proba nr. 2		
1.	A.C.	A			A			A			A		
2.	B.A.	A				D		A				D	
3.	B.M.		D			D			D			D	
4.	C.A.	A			A			A			A		
5.	C.A.	A			A			A			A		
6.	C.R.		D			D			D			D	
7.	D.L.		D			D			D			D	
8.	G.I.	A			A			A			A		
9.	H.T.		D			D			D			D	
10.	I.M.	A			A			A			A		
11.	M.R.	A			A			A			A		
12.	M.S.		D			D			D			D	
13.	M.A.	A			A			A			A		
14.	N.S.		D			D			D			D	
15.	N.I.	A			A			A			A		
16.	P.A.		D			D			D			D	
17.	R.R.			S			S		D			D	
18.	R.X.		D			D			D			D	
19.	S.R.		D			D			D			D	
20.	S.D.	A			A			A			A		
21.	S.M.	A			A			A			A		S
22.	S.B.	A			A			A			A		
23.	T.M.	A			A			A			A		S
24.	U.R.		D			D			D			D	
25.	V.G.			S			S			S			
26.	V.B.	A			A			A			A		
27.	Z.I.		D				S		D				

Tabel nr. 13– Prezentarea sintetică a rezultatelor din etapa inițială și etapa finală a grupului de control

Comportamente	Grupul experimental				Grupul de control			
	Etapa inițială		Etapa finală		Etapa inițială		Etapa finală	
	Proba 1	Proba 2	Proba 1	Proba 2	Proba 1	Proba 2	Proba 1	Proba 2
A	12	11	14	13	14	13	14	13
D	8	8	7	8	11	11	12	12
S	3	4	2	2	2	3	1	2

Tabel nr. 14 –Prezentarea analitică a rezultatelor din etapa inițială și etapa finală a celor două grupuri

Comportamente	Grupul experimental				Grupul de control			
	Etapa inițială		Etapa finală		Etapa inițială		Etapa finală	
	Proba 1	Proba 2	Proba 1	Proba 2	Proba 1	Proba 2	Proba 1	Proba 2
A	52%	48%	61%	56%	52%	48%	52%	48%
D	35%	35%	30%	35%	41%	41%	44%	44%
S	13%	17%	9%	9%	7%	11%	4%	8%

Tabel nr. 15– Procentajul comportamentelor în etapa inițială și etapa finală a celor două grupuri

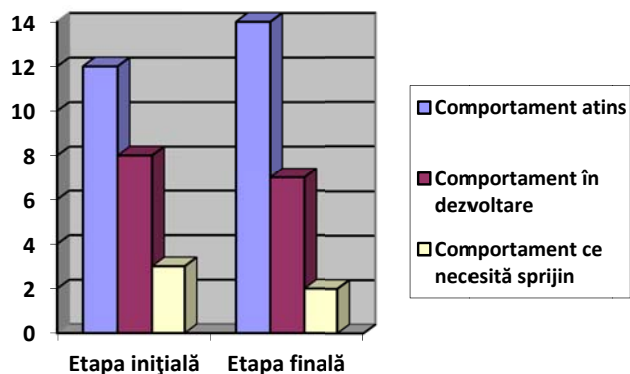

Fig. nr. 13 – Reprezentarea histografică a rezultatelor obținute la **proba nr. 1** din **etapa inițială și etapa finală** la **grupul experimental**

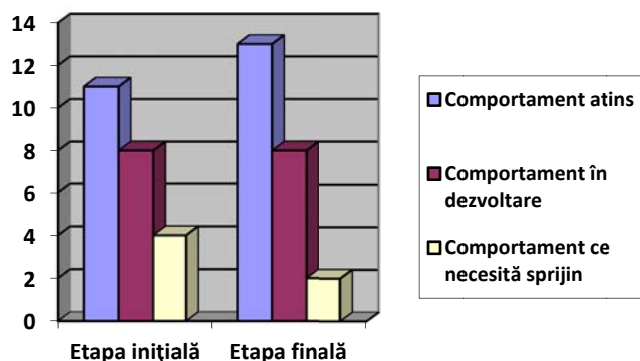

Fig. nr. 14 – Reprezentarea histografică a rezultatelor obținute la **proba nr. 2** din **etapa inițială și etapa finală** la **grupul experimental**

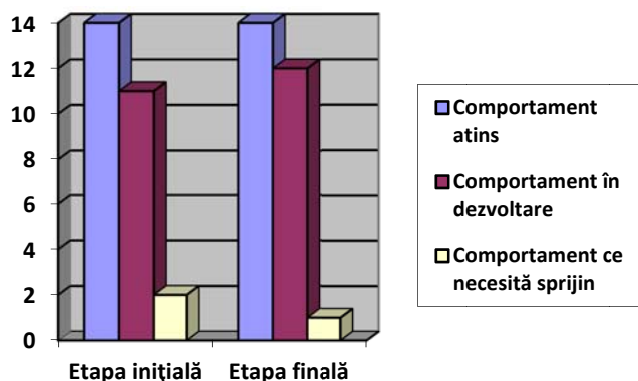

Fig. nr. 15 – Reprezentarea histografică a rezultatelor obținute la **proba nr. 1** din **etapa inițială și etapa finală** la **grupul de control**

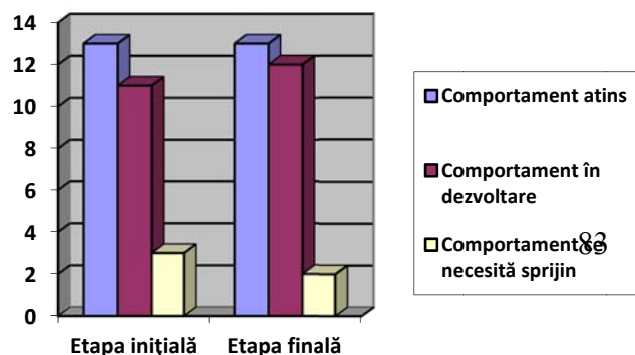

Fig. nr. 16 – Reprezentarea histografică a rezultatelor obținute la **proba nr. 2** din **etapa inițială și etapa finală** la **grupul de control**

Sinteza rezultatelor cercetării

Rezultatele cercetării îmi permit să consider ipoteza confirmată și obiectivele realizate.

Utilizarea metodelor și tehnicilor interactive în cadrul activităților educative desfășurate la grupul experimental a permis saltul calitativ din perspectiva nivelului de pregătire al preșcolarilor, sub aspectul dezvoltării capacităților de comunicare orală (capacitățile de receptare și emitere a mesajului oral).

Urmărind evoluția preșcolarilor de la testarea inițială până la evaluarea finală, se constată eficiența utilizării metodelor și tehnicilor interactive prin progresele realizate de copii sub următoarele aspecte: perfecționarea discriminării auditive, dezvoltarea auzului fonematic, formarea unui vocabular activ minimal, dezvoltarea și organizarea exprimării în diverse contexte de comunicare cu respectarea corectitudinii de pronunție, de intonație și gramaticale. De asemenea, utilizarea acestor metode a contribuit la formarea și dezvoltarea următoarelor abilități: folosirea expresiei corporale și atitudinale impuse de mediu și de situația de comunicare, exprimarea propriilor opinii, sentimente în legătură cu fapte, întâmplări, situații-problemă, stăpânirea debitului verbal și a pronunției în actul comunicării, dezvoltarea capacității de ascultare activă și de confirmare a înțelegerii mesajului comunicării, dezvoltarea capacității de exprimare corectă și logică a ideilor.

În urma abordării activităților de învățare integrate metodelor și tehnicilor interactive, se constată îmbunătățirea climatului educațional, a comunicării interpersonale și a coeziunii grupului, a motivației elevilor pentru învățare.

Utilizarea metodelor și tehnicilor interactive în activitatea instructiv-educativă a facilitat acomodarea firească a copilului la sistemul de relații, norme și valori cerute de mediul instituțional. Relaționarea socială a contribuit la educarea trăsăturilor pozitive de voință și de caracter, a dezvoltat spiritul de cooperare/colaborare, a coordonat eforturile individuale pentru atingerea unui scop comun și reciprocitatea interacțiunilor.

Activitățile desfășurate în cadrul grupului au contribuit la dezvoltarea abilităților de cooperare, relațiile dintre membrii grupului devenind relații de egalitate, nu de subordonare, copiii învățând să-și asume pe rând anumite roluri. Totodată, s-a dezvoltat identitatea personală prin autoevaluare, copiii dobândind încredere în sine și în capacitatea lor de a relaționa pozitiv, de a aborda o atitudine conformă cu valorile și normele impuse de mediul educațional. Astfel, sala de grupă a devenit un mediu agreabil, dispărând ierarhiile tipice, dezvoltându-se respectul, atașamentul și grija față de ceilalți.

Avantajele aplicării strategiilor interactive în activitatea instructiv-educativă le recomandă deoarece acestea au caracter formativ și informativ, valorifică experiența proprie a

copiilor, le dezvoltă răspunderea individuală și de grup, favorizează înțelegerea conceptelor și ideilor, echilibrează efortul cadrului didactic și al copiilor, stimulează motivația învățării, determină copiii să caute și să dezvolte soluții pentru diverse situații-problemă, dezvoltă gândirea critică, logică și independentă.

Limitele cercetării

În cercetările pedagogice este cunoscut faptul că, în cele mai multe cazuri, nu poate fi inclusă întreaga populație în aria de cuprindere a acelei cercetări. De aceea, se procedează la selectarea unei părți din această populație, numită în teoria statistică eșantion. În cazul cercetării de față, nu putem vorbi de noțiunea de eșantion datorită faptului că în învățământul actual activitatea instructiv-educativă se desfășoară prin organizarea populației școlare pe clase, grupuri educaționale, care reprezintă un număr prea mic de subiecți din ceea ce ar trebui să reprezinte un eșantion experimental. Acest aspect pune sub semnul probabilității rezultatele cercetării din perspectiva nivelului de generalizare pe care am dorit să-l dau concluziilor studiului efectuat.

Un alt aspect, care constituie o limită în validarea ipotezei și a rezultatelor cercetării este reprezentat de strategiile didactice utilizate pe parcursul experimentului, care au inclus atât metodele și tehnicile interactive, cât și o serie de metode tradiționale.

Gama de strategii interactive este vastă, însă în cadrul experimentului am selecționat și utilizat un set de metode și tehnici interactive care au presupus un traseu metodic abordabil cu copiii de nivel I. În selectarea metodelor interactive, incluse în strategiile didactice desfășurate în cadrul activităților instructiv-educative, am avut în vedere particularitățile de vârstă ale copiilor și nivelul de pregătire al acestora din perspectiva capacităților de receptare a mesajului oral și de comunicare orală și a nivelului de structurare și operare a capacității de gândire critică.

Deschiderile lucrării

Perspectiva acestei cercetări constă în deschiderea unui cadru de referință pentru propria activitate profesională, oferind o bază teoretică și aplicativă solidă pentru desfășurarea viitoarelor activități instructiv-educative cu preșcolarii.

Lucrarea constituie un material bine documentat și care poate fi prezentat în cadrul activităților desfășurate la nivelul comisiei metodice, la nivelul cercurilor pedagogice sau în cadrul unui simpozion educațional.

VII. BIBLIOGRAFIE:

1. S. Breben, E. Gongea, G. Ruiu, M. Fulga- **"Metode interactive de grup"**- ghid metodic, Ed. Arves, 2002
2. C. Cucuș- **"Pedagogie"**, Ed. a II-a revăzută și adăugită, Polirom, 2002
3. M.E.C., Ghe. Tomșa (coordonator)- **"Psihopedagogie preșcolară și școlară"**, București, 2005
4. L. Ezechil, M. Paisi- Lăzărescu- **"Laborator preșcolar"**- ghid metodologic, Ed. a II-a revizuită, V&I Integral, București, 2002
5. E. Varzari, M. Taiban, V. Manasia, E. Gheorghian- **"Cunoașterea mediului înconjurător și dezvoltarea vorbirii"**- Manual pentru liceele pedagogice de educatoare, E.D.P., București
6. F. Mitu, S. Antonovici- **"Metodica activităților de educare a limbajului în învățământul preșcolar"**, Ed. a II-a revizuită, Humanitas Educational, 2005
7. E. Boca- Miron (coord.), E. Chichișan (coord.)- **"Documentar metodic pentru activitățile de educare a limbajului la preșcolari"**- Ed. A II- a revizuită, V&I Integral, București, 2002
8. M. Dumitrana-**"Educația limbajului în învățământul preșcolar"**,Ed.Compania, 1999
9. M. Dumitrana- **"Educația limbajului în învățământul preșcolar"**, Vol. 2- Comunicarea scrisă, Ed. Compania, 2001
10. A. Clinciu- **"Metodologia cercetării în psihopedagogie"**, Ed. Univ. Transilvania din Brașov, 2002
11. I. Drăgan, I. Nicola- **"Cercetarea psihopedagogică"**, Ed. Tipomar, Târgu Mureș, 1993
12. M. Roșca- **"Metode de psihodiagnostic"**, Ed. E.D.P., București
13. **"Curriculum pentru învățământul preșcolar"**, D. P. H., București, 2009
14. F. Grama, M. Pletea, D. Ionescu, M. Draghici, N. Flangea, D. Raileanu, E. Ungureanu, O. Flocea, M. Handruc, A. Bereholschi- **"Aplicații ale noului curriculum pentru învățământul preșcolar"**, Didactica Publishing House, 2010
15. G. Toma, M. Anghel- **"Sugestii metodice și culegere de texte literare"**, Domeniul Limbă și Comunicare, Nivel 3-5 ani, Ed. Delta Cart Educational, 2010